

Muziektheater

- 3 Algemene toelichting op de adviezen en besluiten
- 9 Toelichting adviezen Muziektheater
- 13 Criteria, werkwijze en procedure

	Naam	Aangevraagd	Geadviseerd	Toegekend
16	Barokopera Amsterdam	190.000	0	0
18	Briza	150.000	0	0
20	De Helling	250.000	0	0
22	De Nederlandse Operette i.o.	1.671.141	0	0
24	De Plaats	140.000	0	0
26	De Veenfabriek	1.380.000	675.000	708.212
28	Drieons	90.000	90.000	94.845
30	Een Lach en een Traan	100.000	0	0
32	Het Kameroperahuis	200.000	125.000	131.420
34	Het Volksoperahuis	263.901	225.000	237.290
36	Internationale Operaproducties	484.657	0	0
38	Muziektheater Hollands Diep	300.000	160.000	167.784
40	Muziektheater Nieuwe Gronden	290.000	0	0
42	Opera Spanga	200.000	150.000	155.641
44	Opera Trionfo	229.899	230.000	242.235
46	Orkest MaxTak	450.000	0	0
48	Palmcity Productions	126.000	0	0
50	PIPS:lab	211.765	175.000	183.572
52	Prompt	137.000	0	0
54	Rosa Ensemble	165.000	125.000	131.203
56	Tafel van Vijf	174.568	0	0
58	Theatergroep Flint	248.966	0	0
60	Visisonor Media Productions	58.000	0	0
62	Vrije Val	326.362	0	0
64	Xynix Opera	700.000	510.000	535.021

Algemene toelichting op de adviezen en besluiten Investering in de kunsten van de toekomst

door George Lawson, directeur NFPK*

Het Nederlands Fonds voor Podiumkunsten+ investeert in de kunsten van de toekomst. De eerste vierjarige subsidieronde onder de hoede van het fonds schept reële mogelijkheden voor nieuwe kwaliteit en versterkt waar nodig bestaande kwaliteit. Er is een keuze gemaakt voor een gezonde dynamiek en verscheidenheid, maar ook voor draagkracht en duurzaamheid van de sector.

De rijksgesubsidieerde podiumkunsten staan voor grote veranderingen, en met reden. Analyses van de sector zelf, zoals het rapport *UIT!* van de commissie d'Ancona, toonden een 'imploderend systeem' met een onhoudbare versnippering van middelen, een disbalans tussen vraag en aanbod, en gebrekkige voeling met de samenleving en internationale ontwikkelingen. Niet voor niets heeft het fonds zich tot doel gesteld een eind te maken aan de mismatch van aanbod en afname in de podiumkunsten. Het fonds doet dat door scherper te selecteren op kwaliteit – onder andere via het principe 'meer voor minder' – , bevordering van dynamiek en samenhang van aanbod tot afname, en opwaardering van cultureel ondernemerschap. Daartoe staan het fonds naast programma's, project- en individuele subsidies, ook de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties ter beschikking.

Dit veranderingsproces op weg naar een duurzamer cultureel landschap blijft in ontwikkeling. Maar de portefeuille van de in 2009-2012 vierjarig ondersteunde instellingen toont onmiskenbaar een nieuw begin: met substantiële instroom naast aanzienlijke uitstroom, vermindering van het aantal gesubsidieerde instellingen, een stijging van het gemiddeld subsidiebedrag per instelling, en een evenwichtiger palet van artistieke generaties, waar dat op gronden van kwaliteit en diversiteit wenselijk was.

Het fonds beschouwt het rijksgefinancierde landschap als één - kwantitatief beperkt, maar kwalitatief samenhangend en gezichtsbepalend - deel van het totale podiumkunstenlandschap. De invulling daarvan door het fonds vond daarom plaats met inachtneming van de invulling van de 'basisinfrastructuur' door de Raad voor Cultuur. De keuzes zijn scherp. Kwaliteit was steeds een eerste voorwaarde.

De leidende parameters hierbij waren vakmanschap, zeggingskracht en oorspronkelijkheid, binnen de context van uiteenlopende genres, publieksgroepen en aanvragers. Daarnaast wogen niet-artistieke criteria zwaarder mee dan voorheen, waarbij de relatie tussen schepers, produceren, programmeren en publiek het kader bood. Aandacht kreeg de diversiteit van het landschap, de spreiding, de omvang en diversiteit van publieksbereik (inclusief internationalisering), en cultureel ondernemerschap en bedrijfsvoering. Contrasten tussen uitvoeringskwaliteit, zichtbaarheid en ingediende plannen stelden commissies hierbij nogal eens voor dilemma's. Het fonds is zich steeds bewust geweest van de pijnlijke consequenties van de beslissingen in het belang van een vitaal podiumkunstenklimaat.

Investeren in kwaliteit: 'meer voor minder'

20 % meer subsidie gemiddeld per instelling

Het fonds is erin geslaagd de versplintering van middelen in de gewenste richting om te buigen. Het totaalbeeld toont bijna 20 % minder instellingen. Het gemiddelde subsidiebedrag per instelling stijgt met ruim 20 %. Er wordt relatief vaak het gevraagde bedrag toegekend, ook bij nieuwkomers en in nogal wat gevallen wordt een bestaande subsidie substantieel verhoogd, zoals bij Opera Trionfo, Conny Janssen Danst, Emio Greco I PC, ISH, Noorderzon, Combattimento Consort Amsterdam, Speeltheater Holland, Rast. Het fonds heeft goed uitgewerkte plannen voor internationalisering, educatie of compositie zo veel mogelijk integraal beoordeeld, zonder naar andere regelingen te verwijzen.

De stijging van het gemiddeld subsidiebedrag is des te opmerkelijker omdat er op grond van cultureel ondernemerschap ook streng gekeken is naar de begrotingen en werkelijke subsidiebehoefte. Dat leidt juist tot een neerwaartse druk op het gemiddelde subsidiebedrag per instelling. 'Meer voor minder' is immers geen vrijbrief voor ondoelmatigheid en het node-loos opblazen van begrotingen en vaste formatie.

30 % nieuwe initiatieven

Onder de 116 gehonoreerde aanvragen ontvangen er 34 voor het eerst een vierjarige subsidie. Er is over de hele linie veel beweging en in alle sectoren is sprake van nieuwe loten aan de stam: van Muziektheater Hollands Diep en het Amstel Saxofoon Kwartet tot T.R.A.S.H. en Wunderbaum.

40 % van de bestaande subsidies verdwijnt

59 van de huidige 141 structureel gesubsidieerde instellingen verliezen hun subsidie. Voor andere instellingen staat een substantiële subsidievermindering op stapel. Vooral in de muziek, waar de versnippering van structurele subsidies relatief groot was, zijn veel aanvragen afgewezen en is sprake van forse subsidiekortingen. Een vierjarige subsidie bleek vaak het verkeerde antwoord op activiteiten die artistiek en zakelijk gezien projectmatig van aard zijn. Het NFPK+ is zich er van bewust dat de optelsom van die individuele beslissingen ingrijpende gevolgen heeft voor wereldmuziek, gecomponeerde muziek, jazz en geïmproviseerde muziek. Nu duidelijk is dat de bloei van deze waardevolle onderdelen van het Nederlands muziekleven niet gebaat is met een voortzetting van de huidige subsidiepraktijk, rijst de vraag wat het fonds dan wel kan doen om de positie van die sectoren duurzaam te verbeteren. Het bestuur van het NFPK+ heeft de commissie muziek daarom gevraagd om hierover voor 1 november a.s. een nader advies te geven. Dus nog voor de indiendata van de nieuwe regelingen van het fonds, waaronder de regeling voor tweejarige projecten. Vanzelfsprekend zal de commissie daarbij de volle breedte van het muziekleven betrekken.

Daarnaast zijn onder meer bij theater verschuivingen opgetreden, doordat als gevolg van kwalitatief hoogwaardige aanvragen prioriteit kon worden gelegd bij genres die in de basisinfrastructuur minder vertegenwoordigd zijn.

Divers aanbod voor een gevarieerd publiek

Het NFPK+ heeft niet alleen geoordeeld over de kwaliteit van de aanvragen zelf, maar ook afgewogen of die kwaliteit tot zijn recht kan komen in de sector. Is er niet te veel van hetzelfde, is er voldoende verscheidenheid voor een gevarieerd publiek? Met de eigen honoreringen van het fonds in combinatie met de instellingen in de basinfrastructuur, is een goede verdeling gerealiseerd over artistieke generaties, genres, conventioneel en onconventioneel, toegankelijk en complex aanbod.

Het fonds is het fonds van het experiment en het jonge aanstormende talent. Maar het fonds is ook het fonds van de bewezen tradities en kwaliteit. Als het om generaties gaat bewijst de toekenning aan Discordia of Adelheid Roosen dat nieuwkomers niet altijd jong hoeven te

zijn. En naast aanvragers die een relatief beperkte niche van liefhebbers bedienen zoals de muziekwerkplaats Intro in situ, Dood Paard of festival Sonic Acts, staan de bij het brede publiek populaire gezelschappen en festivals als Het Toneel Speelt, Het Nederlands Blazers Ensemble en Oerol.

Culturele diversiteit

De portefeuille van het fonds is ook 'cultureel divers', in de zin dat niet-westerse, multi- en interculturele invloeden vertegenwoordigd zijn in aanbod en publieksbereik. Het aandeel honoreringen van cultureel diverse aanvragen ligt gemiddeld iets hoger dan het percentage aanvragen. 20 % van het fondsbudget gaat naar instellingen waarvoor culturele diversiteit hun dagelijkse werk is. Zij nemen het merendeel van de aanvragen op dit terrein voor hun rekening. In overige aanvragen is culturele diversiteit maar zeer beperkt aan de orde, wat het belang van een actief fondsprogramma voor dit thema onderstreept.

Er zijn nieuwe aanvragers met een cultureel divers aanbod opgestaan en 'oude' aanvragers zijn gegroeid. Dans en muziektheater op cultureel diverse leest staan nog in de kinderschoenen, met slechts een paar aanvragen per discipline. Bij theater valt op dat makers zich duidelijker met een eigen stem profileren, en tegelijkertijd steeds meer deel uitmaken van, en dwarsverbanden zoeken met gevestigde circuits. Er zijn ook 'autochtone' makers van producties met een cultureel diverse thematiek gehonoreerd, zoals Female Economy en het Volksoperahuis, en aanvragers voor wie culturele diversiteit zo vanzelfsprekend is dat ze het nauwelijks meer benoemen, zoals festival Jonge Harten.

Wereldmuziek kent tegenover een beperkte nieuwe instroom (Baraná, Asele, Pro Moods) relatief veel afvallers. Naast zakelijke obstakels speelt de uitvoeringskwaliteit oudere ensembles parten, terwijl veel nieuwkomers nog (te) kwetsbaar zijn of geen beroep doen op de vierjarige subsidieregeling. Het fonds zet de komende jaren aanvullende instrumenten in om de bloei van de Nederlandse wereldmuziek te stimuleren.

Tabel 1. Aandeel cultureel diverse aanvragen/honoreringen ten opzichte van het totale aantal aanvragen/honoreringen

Cultureel divers	Totaal	Dans*	Festivals	Muziek	Muziektheater	Theater
Aanvragen	15 %	18 %	18 %	17 %	4 %	14 %
Gehonoreerd	18 %	29 %	24 %	16 %	10 %	17 %
Subsidiebedrag	20 %	55 %	22 %	13 %	9 %	13 %

Internationaal

Opvallend is dat de meeste aanvragers wel het belang van internationalisering erkennen, maar geen uitgewerkt internationaal beleid of internationale plannen overleggen. Aanvragers die een helder internationaal beleid presenteren dat samenhangt met nationale plannen, worden hiervoor ook beloond. Voorbeelden zijn Emio Greco I PC, Ulrike Quade en Bik Bent Braam. Daarnaast is er veel nog on(der)benutte internationale potentie geregistreerd bij instellingen. Het fonds beraadt zich op een aanpak om die potentie samen met de instellingen tot ontwikkeling te brengen.

Bij de beoordeling van internationale ambities is vooral gelet op: aansluiting bij de prioriteiten van het internationaal cultuurbeleid, verbinding tussen het nationale en internationale beleid, internationale tournees, internationale samenwerking, belangwekkende internationale programmering in Nederland (bij festivals), Europese samenwerking en Europese subsidies.

*Inclusief de relatief grote aanvraag van het Internationaal Danstheater die bijna de helft van het dansbudget betreft.

Spreiding: te land en overzee

Het NFPK* heeft zich in zijn beleidsplan onder het motto *global/local* positief uitgesproken over spreiding als een mogelijkheid tot betere maatschappelijke verankering van podiumkunstinstanties. Je kunt in deze tijd van globalisering zowel wereldberoemd zijn als stevig verbonden met de directe omgeving. De spreiding over het land verbetert niet spectaculair, maar wel licht. Het aandeel gesubsidieerde instellingen in de vier grote steden loopt iets terug (gemiddeld 3 % van het subsidiebedrag, 15 % van het aantal instellingen) ten gunste van de regio. Alleen Rotterdam gaat er een kleine 6 % op vooruit.

In de regio wint elke provincie iets, met uitzondering van Noord-Holland en Utrecht. Uitschieters zijn de regio's noord en oost, met een toename van het subsidiebedrag van 64 % respectievelijk 45 %. Onder meer bij festivals is de invloed van spreidingsoverwegingen goed zichtbaar. Het fonds wordt uiteraard mede gestuurd door (de kwaliteit van) aanvragen die zich aandienen. Gezien de kansen voor lokale inbedding en spreiding, gaat het fonds een dialoog met andere overheden aan, om de aanwas van interessante plannen buiten de Randstad te stimuleren.

Voor het eerst wordt een aanvraag uit de Nederlandse Antillen en Aruba vierjarig ondersteund: Teatro Luna Blou op Curaçao. Het fonds bereidt samen met vier andere publieke fondsen en het Ministerie van OCW een subsidieregeling voor om de culturele infrastructuur op de Antillen en Aruba verder te versterken.

'Ketenverbindingen' & cultureel ondernemerschap: eerste schreden

Ondernemerschap en afstemming tussen aanbod, podia en publiek zijn cruciaal voor een nieuw podiumkunstenklimaat. Over de hele linie wekken de aanvragen in dit opzicht echter nog vaak de indruk van eerste schreden. Samenwerking tussen podia en producenten komt voorzichtig op gang. Marketingstrategieën concentreren zich veelal op traditionele publiciteit voor ongedifferentieerde doelgroepen. Maar het animo voor nieuwe, meer verfijnde en digitale instrumenten groeit her en der wel. De plannen van jongere generaties makers verdragen doorgaans de meeste ondernemingslust en publieksgerichtheid. Zo springen PIPS:lab, ISH, Club Guy & Roni en Mighty Society in het oog. Dat echter ook de oudere garde kansen weet te grijpen, bewijzen de aanvragen van onder meer De Kift, Conny Janssen Danst en Het Toneel Speelt.

Waar op grond van ervaring of positie van een instelling meer mag worden verwacht, heeft dat consequenties: een vermindering van het aangevraagde bedrag, een subsidie onder voorwaarden of een nieuw in te dienen plan voor ondernemerschap - in uiterste gevallen zelfs met een tussentijdse beoordeling. Het fonds heeft in de toetsing echter maatwerk geleverd. Bij de beoordeling is rekening gehouden met genre en aard van de aanvraag. Bovendien hebben niet alleen producenten, maar ook podia een rol te vervullen in een betere afstemming van vraag en aanbod.

Voor ondernemerschap was de 'oude' norm van 15 % publieksinkomsten richtinggevend. Aangestoken door de ambities van de commissie Sanders, is daarnaast waarde gehecht aan eigen inkomsten in bredere zin, een doelmatige besteding van inkomsten, en samenwerkingsvoorwaarden. Voor de meeste instellingen blijkt de 15 % norm haalbaar. Vooral festivals weten uitstekend eigen inkomsten te verwerven, tot niet zelden de helft van de begroting.

Historisch zijn er grote verschillen ontstaan in de subsidiebedragen van instellingen met vergelijkbare taken. Het fonds heeft excessieve verschillen teruggedrongen en streeft in de toekomst naar een vorm van *benchmarking*, in wisselwerking met de basisinfrastructuur en aanbevelingen van de commissie Sanders.

Budget

Het budget voor de vierjarige subsidieregeling is samengesteld uit de door het Ministerie van OCW overgehevelde budgetten per discipline, gebaseerd op de verhoudingen in de Cultuurnota 2005-2008 van de Minister van OCW.

Het totaal beschikbare budget van € 36.484.323,- (prijspeil 2006) is over alle disciplines ongeveer tweeënhalf keer overtekend. Toch heeft het fonds zich bij de advisering pas in laatste instantie laten leiden door de 'subsidieplafonds'. Toepassing van de criteria heeft bij theater en muziek geleid tot advisering binnen het beschikbare budget. Er is ongeveer € 1,2 miljoen budget van deze vakdisciplines ondergebracht bij muziektheater en festivals. Dit zijn snel groeiende sectoren die ook van groot belang zijn voor de vakdisciplines. Zowel bij muziektheater als bij de festivals was er een verhoudingsgewijs hoge overtekening in deze vierjarenronde, en waren de budgetten voorheen relatief laag. Het NFPK* geeft dus meer geld aan festivals en muziektheater dan door de Cultuurnota 2005-2008 is toegekend.

Ondanks scherpe selectie en budgetverruiming bleek het beschikbare budget bij dans, muziektheater en festivals toch nog te krap om alle positief geadviseerde aanvragen te honoreren. Enkele instellingen, die in totaal ongeveer € 2 miljoen vragen, eindigen daardoor onder de zaaglijn. Dat wil zeggen: een positief advies, maar geen geld vanwege een lage prioriteit. Met meer middelen zou het fonds hieraan op basis van prioritering tot € 2 miljoen extra ondersteuning geven.

Tabel 2 Overzicht van de belangrijkste cijfers*

	Totaal	Dans	Festivals	Muziek	Muziektheater	Theater
aantal aanvragen	290	17	49	114	25	85
waarvan cultuurnota						
2005/2008	140	9	17	59	8	46
aantal gesubsidieerd						
NFPK	116	7	21	37	10	41
nieuwe instellingen	36	2	7	11	5	11
vervallen subsidies	59	4	3	33	3	16
gevraagd bedrag	87.602.061	11.819.122	10.198.235	24.555.086	8.537.259	32.492.359
geadviseerd bedrag						
prijspeil 2006	36.474.483	5.982.500	2.795.000	10.052.483	2.465.000	15.179.500
gevraagd bedrag						
onder de zaaglijn	2.141.013	1.240.083	400.000	-	500.930	-
toegekend						
prijspeil 2008	38.310.621	6.291.236	2.920.010	10.568.207	2.587.224	15.943.944
gemiddeld subsidie						
NFPK Prijspeil 2006	314.435	854.643	133.095	271.689	246.500	370.232
gemiddeld subsidie						
cultuurnota prijspeil 2006	260.602	679.694	111.768	183.140	233.215	343.393

* In dit overzicht is een subsidie aan de Stichting STEIM opgenomen. Deze subsidie heeft een voorlopige status, omdat de mogelijkheid bestaat dat STEIM alsnog in de Basisinfrastructuur wordt opgenomen.

Toelichting adviezen Muziektheater

Muziektheater is een bloeiend genre. De groei van de sector laat zich verklaren vanuit een aantal spraakmakende artistieke ontwikkelingen in de afgelopen veertig jaar in Nederland. Niet alleen de succesvolle geëngageerde musicals van Annie M.G. Schmidt en Harry Bannink en de muziektheaterproducties van Baal, Hollandia en Orkater, maar ook de bloei die De Nederlands Opera de laatste twintig jaar onder leiding van Pierre Audi heeft doorgemaakt, hebben ontegenzeggelijk bijgedragen aan de populariteit en ontwikkeling van het genre. Zowel publiek als makers tonen een stijgende interesse en een groot aantal nieuwe, veelal kleinschalige, initiatieven op het gebied van muziektheater en opera dient zich aan. Het Nederlands Fonds voor Podiumkunsten+ onderkent het op zichzelf staande artistieke belang van muziektheater en heeft daarom voor deze discipline een eigen secretaris en commissie benoemd.

Vervaging scheidslijnen

Muziektheater is een zeer divers genre waarbij grofweg van een tweedeling kan worden gesproken. Opera waar de muziek leidend is en muziektheater waarbij eerder het verhaal of het regieconcept het belangrijkste uitgangspunt bij het tot stand komen van de voorstelling is. Daarnaast zijn er gezelschappen die hun inspiratie halen uit de nieuwe media, die zich specialiseren in opera of muziektheater voor de jeugd, zich toeleggen op locatietheater, uitgaan van beeldende kunst, film of poëzie of zich begeven op het vlak van community theatre. In het algemeen vertoont het totale podiumkunstenlandschap een beeld waarin strikte scheidslijnen tussen de genres vervagen. Zo produceert een dansgezelschap tegenwoordig ook een opera en het begrip cross-over is nu het label voor allerlei interdisciplinaire vormen van podiumkunst.

In de door het Ministerie van OCW geformeerde basisinfrastructuur spelen de Nederlandse Opera en Nationale Reisopera de hoofdrol. Daarnaast worden Opera Zuid, Opera Studio Nederland, het Yo! Festival en M-lab vierjarig ondersteund. Opera is daarmee in de basisinfrastructuur goed vertegenwoordigd. Het fonds heeft, gelet op het diversiteitscriterium, als aanvulling daarop gestreefd naar een veelkleurig palet aan gezelschappen waarbij ook muziektheater, jeugdopera, kleinkunst, experiment en talentontwikkeling een kans krijgen.

De 25 bij het NFPK+ ingediende subsidieaanvragen voor muziektheater vertoonden allen een zeer eigen signatuur, waardoor de adviescommissie iedere aanvraag op eigen merites heeft kunnen beoordelen. De verschillende deelgenres hebben daarbij een plek gekregen en de commissie heeft ervoor gewaakt dat initiatieven tussen wal en het schip zouden belanden. De commissie is daarbij kritisch en zorgvuldig geweest en heeft oog gehad voor nieuwe ontwikkelingen. Bij de beoordeling heeft de commissie als uitwerking van de algemeen gehanteerde artistieke criteria vakmanschap, oorspronkelijkheid en zeggingskracht, goed gekeken naar de balans tussen muziek, theater en vormgeving. Bij film gecomponeerde muziek of een aangekleed concert halen dan niet de eindstreep.

Subsidie voor tien gezelschappen

Het fonds gaat met tien muziektheatergezelschappen een vierjarige relatie aan. Voor opera zijn dat Opera Trionfo en Opera Spanga. Muziektheater is vertegenwoordigd met De Veenfabriek, Muziektheater Hollands Diep, Rosa Ensemble, Drieons en het Volksoperahuis. Xynix Opera maakt opera voor jeugd en jongeren, PIPS:lab gaat het experiment aan met nieuwe media en het Kameroperahuis richt zich als productiehuis op talentontwikkeling. Voor een dergelijk productiehuis is in de basisinfrastructuur namelijk geen voorziening getroffen. Daarnaast worden binnen andere sectoren van het fonds Opera OT, Orkater, het Nederlands Blazers Ensemble, Camerata Trajectina, het Nederlands KamerOpera Festival en het Amsterdams Kleinkunst Festival gehonoreerd, waarmee het opera- en muziektheateraanbod in Nederland nog completer wordt.

Professionele operette heeft geen structurele plek, noch in de basisinfrastructuur, noch binnen de vierjarige subsidieregeling van het NFPK+. Het genre wordt in Nederland op incidentele basis aangeboden door een aantal onafhankelijke operaproductanten en binnen de basisinfrastructuur zetten de Nationale Reisopera en Opera Zuid jaarlijks een operette of lichte opera op het programma. Hoewel het NFPK+ vindt dat er plaats is voor een wat ruimer en meer permanent operetteaanbod kon een bij het fonds ingediende aanvraag voor een structurele operettevoorziening in Nederland op artistieke gronden helaas niet worden gehonoreerd.

Het genre musical wordt bijna uitsluitend in het commerciële circuit uitgebracht en er is bij het fonds dan ook geen aanvraag ingediend voor een vierjarige subsidie door een professioneel musicalgezelschap.

Binnen de tien gehonoreerde gezelschappen onderscheiden het Volksoperahuis en Muziektheater Hollands Diep zich door uitgewerkte plannen met cultureel diverse thema's. Het bereiken van een multicultureel publiek behoeft daarentegen bij alle muziektheatergezelschappen nog verbetering.

Goede spreiding

Het muziektheateraanbod is door de subsidies van het NFPK+ goed over Nederland verdeeld. Naast Amsterdam hebben de gezelschappen standplaatsen als Amersfoort, Dordrecht, Leiden, Spanga, Tilburg, Utrecht en Zwolle. De veelal kleinschalige voorstellingen reizen relatief vaak en worden zo door het hele land aangeboden. De internationale uitstraling is vooralsnog beperkt. De Veenfabriek heeft op dat vlak de meeste concrete plannen en samenwerkingspartners. Xynix Opera, Rosa Ensemble en PIPS:lab zetten de eerste stappen in internationale richting.

Om te komen tot de gewenste ideale afstemming tussen aanbod en afname is waarschijnlijk meer tijd nodig dan de komende vier jaar, maar het besef van de ketengedachte (scheppen, produceren, programmeren en publieksbereik) leeft hier en daar al wel. Ook de muziektheatergezelschappen bouwen aan hun relatie met de afnemende theaters en festivals. Impresariaten als Opera Nu (onderdeel van het Kameroperahuis) en Theaterzaken Via Rudolphi hebben bij de verkoop van voorstellingen een duidelijke intermediaire rol.

Opera en muziektheater zijn dure 'takken van sport'. Het aantal medewerkers is relatief groot, de productiekosten zijn vaak aanzienlijk en er worden hoge technische eisen gesteld aan beeld en geluid. De publieksinkomsten zijn in relatie tot het dekkingsplan bij bijna alle gezelschappen laag en ondanks dat er ruimte is voor verbetering van het cultureel ondernemerschap blijven subsidiëring en sponsoring in deze sector onontbeerlijk.

Budget

Dat muziektheater sterk groeit, bleek ook uit het - historisch bepaalde - tekort schietende budget voor deze sector. De overtekening was bij muziektheater in eerste instantie verreweg het hoogst, namelijk bijna zeven keer. Ondanks een toevoeging aan het budget en zeer scherpe keuzes kunnen twee gezelschappen met een positieve beoordeling niet voor honoreringsaanmerking komen, omdat zij een lage prioriteit hebben.

Samenstelling adviescommissie Muziektheater

Adviseurs	Niet betrokken bij de beoordeling van de aanvraag van:
Annett Andriesen (voorzitter)	
Arjen Berendse	
Machteld van Bronkhorst	Kameroperahuis
Daniel Cross	Rosa Ensemble en Opera Spanga
Sewan Mumcuyan	
Talitha Stijnman	PIPS:lab
Wim Trompert	Operadagen Rotterdam en Nederlands KamerOpera Festival
Secretaris	
Nico Schaafsma	Nederlands KamerOpera Festival en Kameroperahuis
Co-adviseur muziek	
Erwin Reebroeks	Rosa Ensemble

De commissie is voor de beoordeling van de aanvragen voor jeugdopera en jeugdmuziektheater uitgebreid met Toos Raeijmaekers en Wieke Roorda.

Criteria, werkwijze en procedure

Het NFPK+ heeft aanvragen beoordeeld waarvan in de procedure bij het Ministerie van OCW is vastgesteld dat ze tot het werkgebied van het fonds behoren. Daarnaast zijn aanvragen beoordeeld van instellingen die in eerste instantie een beroep op de basisinfrastructuur hebben gedaan, maar door de Raad voor Cultuur alsnog zijn doorverwezen naar het fonds.

De regeling Vierjarige Subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012 van het fonds is bedoeld voor het in continuïteit verrichten van activiteiten die bijdragen aan de kwaliteit en diversiteit van de podiumkunsten, opbouw van een publiek daarvoor en cultureel ondernemerschap. Alle criteria zijn vanzelfsprekend ingevuld en beoordeeld tegen de achtergrond van dit doel. Het doel van de vierjarige subsidieregeling is nadrukkelijk om instellingen te faciliteren om in continuïteit te werken, omdat het fonds immers ook regelingen heeft waar in (meerjarige) projectsubsidies tot de mogelijkheden behoren, waar dit meer passend is bij de aard van de activiteiten.

Criteria

De in behandeling genomen aanvragen zijn in de eerste plaats getoetst op *artistieke kwaliteit*, dat fungeerde als 'instaptoets'. Alleen instellingen die in de ogen van de commissie over voldoende artistieke kwaliteit beschikken en hun artistieke activiteiten in continuïteit verrichten, zijn vervolgens getoetst op de overige criteria (voor *functionele* kwaliteit) en betrokken in de integrale afweging. Daarbij speelde ook de betekenis van een aanvraag voor het genre een rol. Kwaliteit is beoordeeld op basis van eerder werk en prestaties, artistieke ontwikkeling en potentie, en het ingediende plan met begroting. Alleen instellingen die de aangevraagde activiteiten al minimaal vier jaar verrichten als professionele podiumkunstinstantie, kwamen in aanmerking voor een vierjarige subsidie. Voor vierjarige honorering gelden strengere eisen dan voor projectaanvragen. Daarnaast is het wezenlijk dat de instelling het vertrouwen wekt niet (meer) projectmatig te werken. Honorering van projectaanvragen in het verleden geeft geen garantie voor een positieve beoordeling voor de vierjarige subsidieregeling. Maar ook omgekeerd geldt dat een negatieve beoordeling voor de vierjarige regeling de toegang tot projectbudgetten niet hoeft te belemmeren.

Als kerncriteria voor artistieke kwaliteit zijn vakmanschap, zeggingskracht en oorspronkelijkheid maatgevend. Er is uitgegaan van een pluriform en dynamisch kwaliteitsbegrip: gerelateerd aan de aard en ontwikkeling van het genre, de beoogde uitvoeringscontext en de positie die de aanvrager wil innemen in de podiumkunsten. Besloten in het criterium oorspronkelijkheid is de artistieke signatuur en ontwikkeling, en onderscheidende positie van de aanvrager. Verbonden met zeggingskracht zijn de betekenisgevende werking voor publiek, aansprekendheid, impact, landelijke uitstraling en zichtbaarheid in het podiumkunstenlandschap. Vakmanschap heeft betrekking op aantoonbare vaardigheden en vakmatig inzicht.

Na de kwaliteitstoets zijn, met gelijk onderling gewicht, de volgende criteria voor functionele kwaliteit (de manier waarop producties in de Nederlandse samenleving functioneren) toegepast, waarbij weer rekening is gehouden met aard en genre van de aanvraag:

- de mate waarin een aanvraag een bijdrage levert aan de diversiteit/verscheidenheid van de podiumkunsten (inclusief culturele diversiteit);
- de mate waarin een aanvraag een bijdrage levert aan geografische spreiding van de podiumkunsten;
- de relatie tussen scheppen, produceren, programmeren en publieksontwikkeling in de aanvraag;
- omvang en diversiteit van publieksbereik en -ontwikkeling;
- cultureel ondernemerschap en bedrijfsvoering.

In reacties van aanvragers op de conceptadviezen is er herhaaldelijk teleurstelling overgeuit dat in een aantal gevallen alleen artistieke criteria in de beoordeling ter sprake zijn gebracht. De verklaring hiervoor is dat artistieke kwaliteit een eerste voorwaarde was: was de commissie hiervan niet overtuigd, dan zijn andere criteria niet toegepast.

Werkwijze en procedures

In behandeling genomen aanvragen zijn voorbereid door de (discipline)secretaris. Daarbij is iedere aanvraag samengevat en in de context geplaatst van subsidiehistorie, genre en beleid van het NFPK+. Er is bovendien een analyse gemaakt van kwantitatieve parameters voor bedrijfsvoering, eigen inkomsten en publieksbereik. Aanvragen met cultureel diverse en internationale componenten zijn mede voorbereid en in het proces bij het fonds gevolgd door de programmamedewerkers culturele diversiteit respectievelijk internationalisering.

Na voorbereiding op het bureau zijn de aanvragen integraal voorgelegd aan de adviescommissies. De commissies zijn formeel verantwoordelijk voor het advies. Aanvragen zijn behandeld door het team en de commissie van respectievelijk muziek, muziektheater, dans, theater en festivals. Ook aanvragen voor jeugd aanbod zijn hier beoordeeld. Bij interdisciplinaire en festivalaanvragen heeft co-advisering plaatsgevonden door de relevante disciplinecommissie(s). In deze gevallen waren ook meerdere secretarissen betrokken bij de voorbereiding. Cultureel diverse en internationale aanvragen zijn beoordeeld zoals andere aanvragen: in de disciplinecommissies, met de reguliere criteria.

De advisering vond plaats in vergadering aan de hand van de genoemde criteria. Naast analyses van secretarissen en programmamedewerkers, en de eigen deskundigheid en 'kijker-variantie' hebben commissies gebruik mogen maken van dossiers van de Raad voor Cultuur, waarin opgenomen de verzamelde documentatie, gespreks- en voorstellingsverslagen. Het fonds heeft reacties ontvangen van instellingen die op grond van eerdere monitorgesprekken met de Raad voor Cultuur een positieve honorering verwachtten. De functie van monitorgesprekken was echter niet alleen in de nieuwe oordeelsvorming bij het NFPK+, maar ook destijds voor de Raad voor Cultuur louter informatief.

De vergaderingen stonden onder voorzitterschap van één van de commissieleden. Op grond van de individuele beoordelingen hebben de commissies een disciplineprioritering opgesteld ten behoeve van de integrale afweging, tenzij een commissie binnen het beschikbare budget adviseerde. Commissieleden en secretarissen met directe betrokkenheid bij een aanvraag waren bij de betreffende advisering niet betrokken (zie overzicht).

De adviezen zijn op 30 juni in concept verstuurd naar (alleen) de aanvragers, vergezeld van een indicatie van het subsidiebedrag. Instellingen konden binnen twee weken reageren op feitelijke onjuistheden. Die zijn door het fonds bestudeerd en verwerkt. Zo veel mogelijk instellingen waarvan de subsidie substantieel is aangetast of verdwijnt, zijn uitgenodigd voor een gesprek. Verzoeken van instellingen om een gesprek zijn waar mogelijk gehonoreerd. Na de schriftelijke reacties en gesprekken zijn de definitieve adviezen en subsidiebeschikkingen vastgesteld.

De adviescommissies voor de vierjarige subsidieregeling zijn bij de start van het fonds volledig nieuw samengesteld. Daarbij is naast (erkende) artistieke deskundigheid en een brede, up-to-date kennis van het veld, ook expertise verankerd voor de keten van scheppen, produceren, programmeren en publieksbereik. In de samenstelling van de commissies is gezorgd voor vertegenwoordiging van (en kennis over) een variëteit aan genres, artistieke generaties, bestaande en nieuwe publieksgroepen, internationalisering, westerse en cultureel divers geïnspireerde kunstvormen, en kunde van marketing en cultureel ondernemerschap.

Barokopera Amsterdam

Stichting Barokopera Amsterdam

Inleiding

Barokopera Amsterdam, opgericht in 1997, streeft ernaar een authentieke muziekpraktijk met eigentijds theater te combineren. Repertoire van 1600 tot 1880 wordt uitgevoerd onder leiding van artistiek leider Frédérique Chauvet, tevens fluitiste en dirigente van de voorstellingen.

Sinds 2002 werkt Barokopera Amsterdam aan een serie Franse operettes met Franse zangers en regisseurs. Een andere cyclus, 'Purcell on Stage', wordt gemaakt samen met regisseur David Prins. Deze serie wordt in 2011 afgesloten, wanneer alle muziektheatrale werken van Purcell zijn uitgevoerd. Hetzelfde team, Frédérique Chauvet en David Prins, gaat vanaf 2012 op zoek naar 'De bronnen van ons muziektheater', een serie waarin verschillende vormen van muziektheater uit de lage landen op het programma staan. De series vormen de kern van de activiteiten van Barokopera Amsterdam. Het gezelschap geeft aan dat het werken met serie-voorstellingen bijdraagt aan de herkenbaarheid. Daarnaast brengt Barokopera Amsterdam semi-geënceneerde versies van theaterproducties in de concertzaal.

Barokopera Amsterdam geeft aan dat de internationale plannen die het gezelschap heeft met theaters in Frankrijk en Italië en een academie in China, geen onderdeel uitmaken van de aanvraag.

Het gezelschap vraagt nu op jaarbasis € 190.000 aan. Barokopera Amsterdam meldt toe te zijn aan een meer continue financiële organisatie.

Barokopera Amsterdam heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2005 geen subsidie aangevraagd. In de afgelopen periode werden de producties met regelmaat door het voormalige FAPK ondersteund.

Beoordeling

Barokopera Amsterdam verdient volgens de commissie waardering voor zijn research en plannen. Het gezelschap is al ruim tien jaar actief en de concepten van zijn voorstellingen zijn goed doordacht. De commissie vindt echter de uitvoering van de voorstellingen van Barokopera Amsterdam van te wisselende kwaliteit. Ten aanzien van het orkest heeft de commissie kritiek op het uitvoeringsniveau, zowel van de individuele spelers als van de muzikale leiding.

Met name de operetteserie vertoont een traditioneel theaterbeeld, waarvan de commissie zich afvraagt wat de toegevoegde waarde voor de Nederlandse markt is. Barokopera Amsterdam wil eigentijds theater brengen, maar maakt in de operettes die vertaalslag niet.

De serie-voorstellingen dragen bij aan een zekere herkenbaarheid maar brengen daarnaast een bepaalde plichtmatigheid met zich mee. De commissie plaatst daarnaast kanttekeningen bij de presentatie van operaproducties in de concertzaal. Hier is niet altijd sprake van een gelukkige werkwijze. Met een semi-geënceneerde versie wordt wellicht meer publiek bereikt, maar de commissie meent dat een dergelijk manier van werken ook afbreuk kan doen aan de artistieke impact.

Het gezelschap draagt ontegenzeggelijk bij aan de diversiteit van het operalandschap maar gezien het niveau van de uitvoering vindt de commissie dat Barokopera Amsterdam niet in aanmerking komt voor structurele subsidie.

De buitenlandse component in de aanvraag betreft de commissie niet in de beoordeling omdat deze activiteiten volgens Barokopera Amsterdam op een andere manier gefinancierd zullen worden.

Conclusie en advies

De commissie vindt de plannen van Barokopera Amsterdam voorspelbaar. Gezien het matige muzikale niveau van de voorstellingen en de niet altijd overtuigende kwaliteit van de theatrale uitwerking adviseert de commissie Barokopera Amsterdam niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijnspeil 2006)	0
Gevraagd	190.000
Geadviseerd	0
Toegekend	0

Briza

Stichting Briza

Inleiding

Het in 1997 opgerichte Briza wil met muziek en dans verhalen vertellen voor kinderen en jongeren en formuleert zijn doelstelling als volgt: "Briza produceert professionele theatervoorstellingen om jeugd en jongeren kennis te laten maken met professioneel theater, wereldmuziek, klassieke en zelf gecomponeerde muziek, en moderne dans en hanteert als uitgangspunt de woelige wereld van het kind in de wereld van de grote mensen met hun complexe maatschappelijke problemen."

Briza kent zichzelf drie functies toe in het culturele veld: 1) theaterproducent, 2) educatieve instelling en 3) broedplaats voor talent. Het gezelschap wil een bruggenbouwer in de samenleving zijn, tussen de verschillende culturen en tussen mensen onderling. Briza maakt programma's voor een brede doelgroep van jeugd en jongeren met verschillende culturele en sociale achtergronden en werkt ook met kansarme jongeren en mensen met een beperking.

Volgens Briza draagt het Zeeheldentheater, de thuisbasis, op bescheiden wijze bij aan de culturele levendigheid in de Haagse regio 'waardoor Den Haag een nog aantrekkelijker plek wordt om te werken en te leven'. In de komende jaren wil Briza met steun van de gemeente Den Haag 'eerst de Haagse aandachtswijken betrekken in zijn plannen en zich van daaruit richten op de kanszones elders in het land'. Ook wil Briza zich graag aansluiten bij de ambitie van de gemeente Den Haag om zich te profileren als internationale stad van vrede en recht en voorstellingen maken met dit thema als uitgangspunt.

Verder blijft Briza samenwerken met schrijver Khalid Boudou en continueert het de familievoorstellingen op woensdag- en zondagmiddag en de activiteiten in het kader van de verlengde schooldag. Op advies van Fonds 1818 wil Briza naast de normale doelgroepen van kinderen en jongeren en mensen met een beperking ook voorstellingen spelen voor ouderen op locatie. Hierbij wordt gedacht aan verpleeghuizen en zorginstellingen.

Het beleidsplan vermeldt dat Briza 'wil overstappen van de enthousiaste pioniersfase naar een fase die gekenmerkt wordt door evenveel passie maar dan wel met meer professionaliteit'. Door de beoogde uitbreiding en spreiding van activiteiten ontstaat behoefte aan uitbreiding van de personele formatie met een hoofd bedrijfsvoering, assistent bedrijfsleiding en medewerkers ter vervanging van de negen ID-banen.

Stichting Briza heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 subsidie aangevraagd, maar deze is niet toegekend. In de afgelopen jaren heeft Briza incidentele subsidies ontvangen van diverse randgemeenten, de provincie Zuid-Holland en enkele goededoelenorganisaties. Briza heeft een aanvraag ingediend bij het Ministerie van OCW als jeugdgezelschap in de basisinfrastructuur 2009-2012. De Raad voor Cultuur heeft geadviseerd Briza niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012, maar het subsidieverzoek in aanmerking te laten komen voor behandeling door het NFPK+. Het NFPK+ heeft daarop besloten de aanvraag te behandelen in het kader van de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012. Briza is in de gelegenheid gesteld een schriftelijk aanvulling op de oorspronkelijke aanvraag in te dienen met het oog op de regeling en de beleidsuitgangspunten van het NFPK+. Zij heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en de commissie heeft in haar advies rekening gehouden met de inhoud van de aanvulling.

Beoordeling

De commissie acht de huidige en voorgenomen activiteiten van Briza onvoldoende getuigen van professionaliteit, noch van een artistieke betekenis die een structurele subsidie zouden rechtvaardigen. De organisatie beaamt dat het tijd wordt voor meer professionaliteit, maar het gevraagde subsidiebedrag lijkt meer bedoeld om de ID-banen van vrijwilligers in vol-

waardige aanstellingen te kunnen veranderen dan dat er een artistiek programma aan het beleidsplan ten grondslag ligt. Een artistieke visie op de plannen voor de komende periode wordt node gemist, evenals een visie op Briza's positie in het Nederlandse muziektheaterbestel. Daarnaast vindt de commissie het landelijk belang van Briza's activiteiten zeer beperkt. Hiermee onderschrijft de commissie het advies van de Raad voor Cultuur om Briza niet op te nemen in de landelijke culturele basisinfrastructuur. Briza's voorstellingen staan vooral in dienst van het doel kinderen en jongeren uit verschillende etnische en sociaal-maatschappelijke achtergronden te bereiken en met elkaar te verbinden, en te werken met kansarme jongeren en mensen met een beperking. Dit maakt Briza veeleer een educatieve instelling met een sociaal-maatschappelijke functie dan een 'theaterproducent' of 'broedplaats voor talent'.

Het beleidsplan van Briza sterkt de commissie in deze overtuiging. De activiteiten die behoren bij de 'theaterproducerende functie' van het gezelschap betreffen hoofdzakelijk schoolvoorstellingen, familievoorstellingen in het eigen Zeeheldentheater en voorstellingen voor de randgemeenten. Briza gaf in 2006 slechts vier voorstellingen op festivals en in theaters/schouwburgen. De genoemde samenwerkingsverbanden met andere organisaties onderstrepen het beeld dat Briza nauwelijks in contact staat met professionele podiumkunstinstanties, zowel aan de aanbod- als aan de afnamekant. Briza opereert vrijwel uitsluitend in het onderwijs- en welzijnscircuit.

De functie die Briza claimt als 'broedplaats voor talent' komt in de aanvraag zeer summier aan de orde. Uit één alinea blijkt dat het gaat om nieuwe verhalen die zullen worden geschreven door jongeren, om componisten en choreografen, om talentontwikkeling bij mensen met een beperking en om stageplekken voor jongeren van bijvoorbeeld de Hogeschool in Tilburg, de Theaterschool en de Dansacademie Lucia Marthas uit Amsterdam. De commissie vindt deze invulling van talentontwikkeling veel te mager om er een artistieke betekenis voor het landelijk podiumkunstenbestel aan toe te kennen.

Conclusie en advies

De commissie vindt de huidige en voorgenomen activiteiten van Briza onvoldoende getuigen van professionaliteit, noch van een artistieke of landelijke betekenis. Zij beschouwt Briza veeleer als een educatieve instelling met een sociaal-maatschappelijke functie dan een podiumkunstinstantie met een artistieke visie en producties die een waardevolle bijdrage leveren aan het Nederlandse muziektheaterlandschap. Daarom adviseert de commissie Briza niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijsspeil 2006)	0
Gevraagd	150.000
Geadviseerd	0
Toegekend	0

De Helling

Stichting De Helling

Inleiding

De Helling is opgericht in 2003 door Gerrie en Klaas de Vries met de doelstelling verschillende nieuwe vormen van kleinschalig muziektheater te ontwikkelen en uit te voeren. De Helling schrijft in het beleidsplan te streven naar een zo hoog mogelijke artistieke kwaliteit, zowel in creatie als uitvoering, en in de eenheid van vorm en inhoud. Bepalende factor is de keuze van de diverse artistieke medewerkers en de mogelijkheid om samen te werken met hoogwaardige kunstenaars en uitvoerenden van een bijzondere kwaliteit. Dit kunnen zowel jonge als reeds gerenommeerde makers en/of uitvoerende musici zijn.

Het kleinschalig muziektheater biedt volgens De Helling de beste en meest interessante mogelijkheden tot een intensieve wisselwerking tussen makers en uitvoerenden. De producties komen veelal tot stand in een min of meer collectief werkproces met 'open einde'. De Helling wil samenwerking zoeken of coproduceren met andere ensembles als het Doelen-Ensemble, het Matangi Quartet en Nieuw Amsterdams Peil. In 2008 is De Helling naast Huis aan de Amstel/Wederzijds en het Schönberg Ensemble een van de coproducenten van 'Batte, Jorisdochter'.

Het gezelschap ambieert de komende periode twee voorstellingen per jaar te maken, één voor de theaters en één voor de kleinere concertzalen. In 2009 wil De Helling een nieuwe kameropera van Jan van de Putte brengen. Verder staan in de plannen ideeën geformuleerd voor producties op basis van werk van schrijvers Jane Bowles en Haruki Murakami, beeldhouwer Henry Moore en componisten Peter-Jan Wagemans en Rob Zuidam.

De Helling vraagt € 250.000 subsidie op jaarbasis aan.

De Helling ontvangt subsidie in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 en is incidenteel ondersteund door het voormalige FAPK.

Beoordeling

De reputatie van de initiatiefnemers en de geformuleerde artistieke uitgangspunten van De Helling hebben bij de commissie verwachtingen gewekt. Bij de tot nu toe gemaakte producties is echter sprake van wisselende kwaliteit, zowel artistiek inhoudelijk als in het niveau van de uitvoering.

Het beleidsplan voor de komende periode wordt door de commissie gezien als een gedegen, maar weinig onderscheidend werkplan waarin een duidelijke artistieke visie ontbreekt. Uit het plan blijkt onvoldoende hoe men de artistieke ontwikkeling in de komende jaren voor zich ziet.

De commissie constateert dat De Helling de afgelopen vier jaar de kans heeft gekregen zich te bewijzen, maar daar niet in is geslaagd.

Overigens heeft de Helling geen uitgesproken visie op publieksbereik en diversiteit en zijn de educatieplannen summier. Zijn internationale plannen heeft het gezelschap door gebrek aan financiële middelen nog niet kunnen realiseren, maar de ambities worden in het beleidsplan ook niet vertaald in concrete plannen of een artistieke visie. Ondanks inschakeling van een professioneel marketingbureau is De Helling nog onvoldoende zichtbaar.

De ingediende begroting acht de commissie buitenproportioneel ten opzichte van het aantal voorstellingen en de beoogde groei aan publieksinkomsten vindt zij niet reëel.

Conclusie en advies

De commissie is van oordeel dat De Helling de gewekte verwachtingen niet heeft kunnen waarmaken. Het ingediende beleidsplan wekt bovendien vanwege onder andere het ontbreken van een duidelijke artistieke visie onvoldoende vertrouwen voor de toekomst. Daarom adviseert de commissie De Helling niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijnspeil 2006)	78.994
Gevraagd	250.000
Geadviseerd	0
Toegekend	0

De Nederlandse Operette i.o. Stichting De Nederlandse Operette i.o.

Inleiding

De Nederlandse Operette i.o. is een stichting in oprichting met Den Haag als beoogde standplaats. Het nieuwe initiatief komt voort uit een fusie tussen De Nieuwe Nederlandse Operette (DNNO, 2003) en het Nederlands Operette Theater (NOT, 2004). DNNO bracht in het seizoen 2005-2006 zeven voorstellingen van een bewerking van 'Der Vetter aus Dingsda'. Het NOT speelde door heel Nederland 'La Vie Parisienne' in Nederlandse vertaling met zangers en acteurs uit de wereld van toneel, opera, cabaret en musical. Bij het gezelschap in oprichting is gekozen voor een tweehoofdige artistieke leiding: Muriël van Dinteren (van DNNO) en Eddy Habbema (van NOT).

De Nederlandse Operette i.o. zegt uit te gaan van een combinatie van traditie en vernieuwing in één huis. Volgens het beleidsplan wil men: operette in snel tempo laten uitgroeien tot een essentieel, continu en onmisbaar aanbod in de Nederlandse theaters met een groot en zeer gevarieerd publiek; Nederlandse schrijvers en componisten weer prikkelen operettes gebaseerd op de actualiteit te schrijven; conservatoria en kleinkunstacademies dit repertoire weer op hun studeer- en eindexamenlijsten laten nemen; ervoor zorgen dat de aangroeiende stroom van jonge talentvolle, Nederlandse zangers en instrumentalisten werk zal vinden in dit rijke en gevarieerde repertoire.

De aanvragers omschrijven operette als muzikaal volkstheater met een sterke sociale inslag. In zijn optimale vorm ironiseert het de maatschappij, met behulp van een toegankelijke plot en rolfiguren waarmee een publiek van alle leeftijden en alle gezindten zich kan identificeren. Het is een veeleisend medium, maar juist door zijn volkse, directe benadering geschikt voor een groot en divers publiek.

Voor de periode 2009-2012 vraagt de Nederlandse Operette i.o. € 1.671.141 op jaarbasis aan. Er is in de begroting voor 2009 geen sprake van subsidie door gemeente of provincie.

De plannen voor de komende vier jaar behelzen drie operettes uit het 'ijzeren repertoire', enkele kleine meer experimentele producties en een nieuw te schrijven Nederlandse 'Voetbaloperette'. Om operette in de toekomst zeker te stellen is volgens de initiatiefnemers regelmatig, gevarieerd aanbod essentieel. Waar nodig zullen de operettes vernieuwd, vertaald en bewerkt worden. Ook zullen de initiatiefnemers samenwerkingsverbanden aangaan met onder meer het Operetta Research Centre.

De Nederlandse Operette heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 geen subsidie aangevraagd. De fusiepartners DNNO en NOT zijn ieder, los van elkaar, incidenteel ondersteund door het voormalige FAPK.

Beoordeling

De commissie acht de eerdere voorstellingen van NOT en DNNO van onvoldoende kwaliteit. De voorstelling 'La Vie Parisienne' van NOT betrof een weinig gelukkige hybride vorm van operette en musical, waarbij vooral de afstemming van de geluidsversterking tussen musical- en operettezangers te wensen overliet. De voorstelling 'Der Vetter aus Dingsda' van DNNO vond te weinig aftrek bij de theaters waardoor ook een geplande reпрisetournee niet tot stand kwam. De commissie concludeert dat de producties van NOT en DNNO niet de beoogde nieuwe impuls aan het genre hebben gegeven.

Uit het beleidsplan van De Nederlands Operette i.o. blijkt weliswaar dat de initiatiefnemers goed hebben nagedacht over hun mogelijke positie en functie in Nederland, maar de commissie mist een overtuigende artistieke visie op de te spelen operettes en een heldere uit-

werking van de projecten. Het mager onderbouwde beleidsplan bevat slechts een opsomming van te spelen repertoire en lijstjes van mogelijke regisseurs en zangers. Dit vindt de commissie teleurstellend en weinig vertrouwenwekkend.

Een ander kritiekpunt is dat niet wordt omschreven hoe en in welk opzicht het samengaan van twee artistiek leiders iets zal toevoegen aan de organisatie. De commissie ziet deze meerwaarde dan ook niet. In de ogen van de commissie heeft Eddy Habbema voldoende ervaring om De Nederlandse Operette i.o. te leiden, maar het nieuwe gezelschap dient de komende jaren eerst zijn levensvatbaarheid aan te tonen. Zo constateert de commissie dat de vestiging en inbedding van De Nederlands Operette i.o. in de beoogde standplaats Den Haag nog vorm moeten krijgen, ook wat betreft een gemeentelijke en provinciale subsidierelatie.

Ten slotte concludeert de commissie dat de afstemming tussen aanbod en afname van operette in Nederland nog onvoldoende is en verder onderzoek verdient alvorens structurele subsidie te verlenen aan een producerend operettegezelschap als De Nederlandse Operette i.o. Zij stelt namelijk vast dat het genre operette sinds de opheffing van de Hoofdstad Operette in 2001 slechts incidenteel op de Nederlandse podia is gepresenteerd. Ondanks signalen vanuit zowel de theaters als het publiek dat het gebrek aan regelmaat in het operetteaanbod als een gemis wordt ervaren, is het moeilijk gebleken om de eerdere producties van de fusiepartners NOT en DNNO aan de theaters te verkopen.

Conclusie en advies

De commissie vindt de afzonderlijke uitvoeringskwaliteit van de fusiepartners DNNO en NOT te wisselend en mist in het beleidsplan van De Nederlandse Operette i.o. een overtuigende artistieke visie en vertrouwenwekkende onderbouwing van de activiteiten. Ook ziet zij geen meerwaarde in de beoogde tweehoofdige artistieke leiding en is zij van mening dat De Nederlandse Operette i.o. de komende jaren eerst zijn levensvatbaarheid zal moeten aantonen. Op grond hiervan adviseert de commissie De Nederlandse Operette i.o. niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijspeil 2006)	0
Gevraagd	1.671.141
Geadviseerd	0
Toegekend	0

De Plaats

Stichting De Plaats

Inleiding

De Plaats, opgericht in 1998, is een Arnhems gezelschap rond schrijver/regisseur Albert Hoex en componist Andries van Rossem. Sinds kort wordt het gezelschap begeleid door het Kameroperahuis. Het gezelschap wil op het snijvlak van toneel, muziek en locatie aansprekende vormen van muziektheater maken, dat toegankelijk is voor een breed publiek. Naar eigen zeggen maakt De Plaats oorspronkelijk Nederlandstalig muziektheater: nieuw geschreven libretto's gekoppeld aan nieuwe composities.

De Plaats werkt in twee verschillende concepten: 'de schouwburg op locatie' en 'de expedities'. Bij 'de schouwburg op locatie' programmeert de schouwburg en brengt de voorstelling van De Plaats in zijn stad onder de aandacht van het schouwburgpubliek. De plannen voor 'de schouwburg op locatie' behelzen onder andere een bewerking van het jeugdboek 'Meester van de zwarte Molen' die gespeeld wordt in verschillende molens, en een bewerking van 'Macbeth' waarbij rechtbanken als locatie dienen. Met 'de expedities' bedrijft De Plaats community theatre en streeft het gezelschap naar een sterk verbond tussen kunst en locatie door het opzetten van samenwerkingsverbanden tussen professionele en amateurkunstenaars. Een 'expeditie' is een project dat optimaal gebruikmaakt van zo veel mogelijk betrokkenheid en deelname van mensen op de locaties: bewoners, werknemers, burens en amateurverenigingen, zo meldt het beleidsplan.

Hoex en Van Rossem werken bij elk stuk zij aan zij als librettist en componist. Het Kameroperahuis heeft daar de ervaren muziektheaterdramaturg Willem Bruls aan toegevoegd waarmee het gezamenlijk ontwerpen van nieuw muziektheater zich verder kan verbreden en verdiepen. In de periode 2009-2012 heeft de Plaats elk jaar een voorstelling voor 'de schouwburg als locatie' en een 'expeditie' voor ogen. Daarbij wil het gezelschap een aantal hernemingen realiseren. De Plaats vraagt € 140.000 op jaarbasis aan.

De Plaats heeft geen subsidie aangevraagd in het kader van de Cultuurnota 2005-2008. In de afgelopen periode zijn diverse aanvragen van De Plaats met een projectsubsidie van het voormalige FAPK gehonoreerd.

Beoordeling

De muziektheatervoorstellingen van De Plaats kennen tot nu toe een wisselende kwaliteit en zijn in de ogen van de commissie te weinig oorspronkelijk. Hoewel de commissie waardering heeft voor het streven van De Plaats om vernieuwend locatietheater te maken, vindt zij met name in artistiek opzicht de plannen van De Plaats behoudend en te weinig doorontwikkeld. De commissie merkt op dat het gezelschap al tien jaar onder dezelfde artistieke leiding producties maakt in Arnhem, en zij ziet daarin een mogelijke oorzaak van het gebrek aan vernieuwing en het uitblijven van een landelijke doorbraak. Volgens de commissie reflecteert De Plaats onvoldoende op zijn eigen positie in het huidige muziektheaterlandschap en ontbreekt een overtuigende artistieke toekomstvisie.

De plannen voor 'de schouwburg op locatie' zijn summier beschreven in de aanvraag. Aangezien de meerwaarde van het werken op locatie niet duidelijk wordt gemaakt, heeft de commissie sterke twijfels over de haalbaarheid. De kans dat schouwburgen hier niet op zullen inhaken is in haar ogen aanwezig. Daarnaast constateert de commissie dat de voorstellingen van De Plaats in eerste instantie een lokale en regionale aangelegenheid zullen zijn, waardoor een landelijke uitstraling ontbreekt.

Overigens zijn de plannen voor publieksbereik en -ontwikkeling in de ogen van de commissie onvoldoende uitgewerkt, hetgeen de ambities van De Plaats om landelijk zichtbaar te worden niet staft.

Conclusie en advies

De plannen van De Plaats zijn te weinig oorspronkelijk om structurele subsidie te rechtvaardigen en de voorstellingen kennen bovendien een te beperkt landelijk bereik. Daarom adviseert de commissie De Plaats niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijnspeil 2006)	0
Gevraagd	140.000
Geadviseerd	0
Toegekend	0

De Veenfabriek

Stichting De Veenfabriek

Deze aanvraag is ter co-advisering voorgelegd aan de commissie theater en de commissie muziek

Inleiding

De Veenfabriek, opgericht in 2003 door artistiek leider Paul Koek en gevestigd in gebouw Scheltema in Leiden, wil een ensemble zijn waarin kunstenaars en wetenschappers samenwerken die 'zich verhouden tot elkaars werk en denken, de maatschappij, de wetenschap en het ambacht'. De Veenfabriek stelt zich niet alleen tot taak om een aantal muziektheatervoorstellingen te produceren, maar richt zich op het permanente onderzoek naar nieuwe podiumkunstvormen waarin verschillende kunstdisciplines met elkaar vermengd worden. Naar eigen zeggen wil De Veenfabriek muziektheater maken vanuit de muziek, en is men trots op de artistieke ontwikkeling die het ensemble heeft doorgemaakt. "We zijn er in geslaagd de inhoud muzikaal te benaderen: niet het verhaal bepaalt de inhoud, dynamiek en adem van de producties, maar juist de muzikale vorm en de interdisciplinaire samenstelling van de groep", stelt het beleidsplan.

De structuur waarin De Veenfabriek produceert, wordt in de nieuwe planperiode voortgezet: ieder seizoen kiest men voor een groot thema waarbinnen het gehele ensemble werkt, in welke samenstelling dan ook. Binnen dit thema 'crescendeert' het onderzoek van De Veenstudio (doorlopend onderzoek, het hart van De Veenfabriek) via De Veenmobiel (producties in wisselende samenstellingen) naar De Veenbrand (grote productie met het gehele ensemble). Voor het onderzoek in De Veenstudio zoekt men samenwerking met de Universiteit Leiden, de Interfaculteit ArtScience van de Hogeschool van Beeldende Kunsten/Koninklijk Conservatorium Den Haag en het ROC Leiden. Producties worden gemaakt en gespeeld in theaters, concertzalen en musea en op festivals in Nederland en Europa. Hierbij werkt de eigen groep Touki Delphine samen met beeldend kunstenaars en een aantal terugkerende acteurs. Tot de samenwerkingspartners behoren naast individuele kunstenaars ook diverse musea en instellingen als Paradiso Melkweg Productiehuis, PIPS:lab, LOD (B), Warme Winkel, Wunderbaum en Theater Antigone (B), zo vermeldt het beleidsplan.

Jaarlijks wil De Veenfabriek een coproductie met Boukje Schweigman maken over vluchtelingen.

Voor al deze activiteiten en een vaste personeelsformatie van bijna 20 fte bepleit De Veenfabriek een bijdrage van € 1.380.000 op jaarbasis. Dit is ruim een verdubbeling van het huidige subsidiebedrag.

De Veenfabriek ontvangt subsidie in het kader van de Cultuurnota 2005-2008.

Beoordeling

De commissie heeft vertrouwen in de artistieke capaciteiten van Paul Koek. Hij wordt beschouwd als een ontembaar muziektheaterfenomeen: inspirerend, origineel, onderzoekend en verbindend. Paul Koek en de zijnen staan garant voor oorspronkelijke, grensoverschrijdende experimenten en een avontuurlijke manier van programmeren en produceren. De verschillende generaties die elkaar binnen De Veenfabriek voortdurend artistiek inhoudelijk beconcurreren en kruisbestuiven, creëren een interessante synergie met vaak verrassende uitkomsten. De commissie vindt wel dat het muzikale idioom van De Veenfabriek niet altijd vernieuwend is en zij zou graag zien dat Paul Koek muzikaal een strengere regie gaat voeren. De voorstellingen en presentaties van De Veenfabriek leveren daarentegen ongetuigelijk een waardevolle bijdrage aan de diversiteit van het Nederlandse muziektheaterlandschap en daarbuiten.

De commissie zou graag zien dat het ensemble zich in eigen land vaker buiten de standplaats Leiden presenteert. Tegelijk heeft De Veenfabriek de afgelopen jaren bewezen dat internationalisering een belangrijk onderdeel van het beleid vormt. Ook de plannen voor 2009-2012 tonen dat aan, middels buitenlandse optredens, internationale samenwerking en het aantrekken van internationale gasten. Dit waardeert de commissie zeer. Al met al kwalificeert De Veenfabriek zich op grond van zijn artistieke potentie ruimschoots voor een vierjarige subsidie.

Desondanks staat de commissie zeer kritisch tegenover het grote aantal uiteenlopende activiteiten en de organisatorische schaalvergroting die De Veenfabriek wil realiseren. Het beleidsplan mist een inhoudelijke focus en de artistieke plannen dijen uit naar alle kanten, waarbij teveel lijnen en stellingen bovendien onvoldoende zijn uitgewerkt. Daarnaast is er geen helder beeld voor wie en voor hoeveel mensen alle activiteiten bedoeld zijn. Voor een mager marketingplan wordt € 92.000 gevraagd en het gevraagde subsidiebedrag van € 1.380.000 staat in geen verhouding tot een nog onzekere bijdrage van de gemeente Leiden van € 130.000 en een post overige subsidies/bijdragen van slechts € 40.000. Ten slotte ambieert De Veenfabriek een organisatie met veel personeel in vaste dienst. De commissie vindt dat het op die manier inrichten van de organisatie kostenverhogend werkt en niet strookt met het imago en het wezen van een uitdagend en flexibel ensemble als De Veenfabriek. De commissie acht het noodzakelijk dat De Veenfabriek zijn beleidsplan en de bijbehorende begroting drastisch herzielt en toesnijdt op nagenoeg het huidige subsidieniveau. Zij dringt hiermee aan op een kleinere en flexibele organisatie met een realistischer activiteitenplan, waardoor de inhoudelijke focus verscherpt en de haalbaarheid in zicht blijft.

Conclusie en advies

De commissie is positief over de artistieke kwaliteit, de bijdrage aan de diversiteit en de goede internationale initiatieven van De Veenfabriek, maar is kritisch over de artistieke en organisatorische groeiambities voor de komende periode. Derhalve adviseert zij De Veenfabriek op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012 en een lichte subsidieverhoging te verstrekken. Gelet op de kritiek van de commissie en het grote verschil tussen het gevraagde en geadviseerde subsidiebedrag, wordt het indienen van een herzien beleidsplan en bijpassende begroting noodzakelijk geacht.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijsspeil 2006)	625.858
Gevraagd	1.380.000
Geadviseerd	675.000
Toegekend	708.212

Drieons

Stichting Ons Theaterproducties

Inleiding

Drieons is het huisgezelschap van Theater De NWE Vorst in Tilburg en maakt sinds 1985 muziektheater in een kleinschalige omgeving. Volgens het beleidsplan ziet Drieons de kleine zaal nadrukkelijk niet als een opmaat naar de grote zaal. Men wil theater maken dat intiem, onderhoudend, uitdagend en confronterend is en dat mensen laat en leert denken. Spel, tekst, muziek, zang, dans, video en vormgeving vloeien volgens Drieons samen in een volledig vanzelfsprekende vorm. Het gezelschap heeft de ambitie om daarbij elke discipline naar waarde in te zetten, wars van effectbejag, genreconventies, mode of goedkoop sentiment. De middelen om een verhaal te vertellen, worden per voorstelling opnieuw samengesteld. Daarbij worden regelmatig de grenzen van de klassieke dramaturgie overschreden. Tekst is voor de makers zeker niet de enige manier om het verhaal te vertellen, zo vermeldt het beleidsplan.

In de periode 2009-2012 gaat Drieons jaarlijks gemiddeld vier producties presenteren: twee nieuwe reisvoorstellingen en twee reprises van reisvoorstellingen of producties die plaatsgebonden zijn, een festival- of locatieproductie. Per jaar streeft Drieons naar ten minste 90 speelbeurten en 9000 bezoekers.

Daarnaast wil Drieons een meer actieve rol spelen in het programmeren en coachen van jonge theatermakers, ingekaderd in het programma van het Makershuis in De NWE Vorst. Die toenemende rol als coach betekent meteen een uitbreiding van de bestaande relatie tussen het gezelschap en de kunstvakopleidingen van Fontys in Tilburg, waar de vaste medewerkers van Drieons ook als gastdocent een rol vervullen.

Drieons vraagt € 90.000 op jaarbasis aan. Het gezelschap wordt structureel ondersteund door de provincie Noord-Brabant.

Drieons heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 subsidie aangevraagd, maar deze is niet toegekend. Het gezelschap is de laatste jaren meermalen ondersteund door het voormalige FAPK.

Beoordeling

Drieons is in staat om fantasievolle producties te maken en de kwaliteit van de voorstellingen is goed. Een inventieve voorstelling als 'Fiets', gemaakt in samenwerking met wielrenner/schrijver Peter Winnen, is zeer goed ontvangen en zorgde voor een nieuw publiek. De commissie vindt dat het gezelschap een eigen signatuur heeft ontwikkeld en de ambities om aansprekend theater voor een breed publiek te ontwikkelen, waarmaakt. De keuze om muziektheater voor de kleine zaal of kleinschalige locaties te maken, is overtuigend. Ook vormen de producties waarbij de regio als inspiratiebron fungeert, als 'Marietje Kessels' en 'Klootloper', een waardevolle aanvulling op het repertoire van Drieons en op het totale muziektheaterlandschap.

De plannen voor de komende periode zijn doordacht en geven de commissie in artistiek opzicht vertrouwen, al vindt zij het muzikale aspect summier uitgewerkt in de aanvraag. De gekozen thema's zijn oorspronkelijk en actueel en liggen in de lijn van de artistieke ontwikkeling van de makers. Zo gaat Peter Winnen opnieuw schrijven over de maakbare mens en blijft Drieons het 'magazinetheater' beoefenen, waarbij het gezelschap op basis van de actualiteit de dialoog met het publiek aangaat.

De ketengedachte komt overtuigend naar voren in het beleidsplan van Drieons. Zo heeft het gezelschap in de loop der jaren een stevige band met een groot aantal theaters opgebouwd. Het gezelschap is daarmee ook goed geworteld in Zuid-Nederland en kent daarnaast met zijn voorstellingen eveneens een landelijk en klein internationaal bereik. Ook over de

samenwerking met de Tilburgse kunstvakopleidingen van Fontys oordeelt de commissie positief. Drieons levert met zijn toenemende rol als coach een waardevolle bijdrage aan de talentontwikkeling van de studenten.

Ten slotte oogt de bedrijfsvoering van Drieons solide, waarbij de hoge bijdrage van de provincie Noord-Brabant opvalt.

Conclusie en advies

De commissie is van mening dat Drieons een wezenlijke bijdrage levert aan de diversiteit van het Nederlandse muziektheater, dat het gezelschap bijdraagt aan de spreiding van het aanbod met name in zuidelijk Nederland en dat Drieons bijdraagt aan talentontwikkeling. Het artistiek en zakelijk beleid van Drieons wekt vertrouwen en de commissie adviseert dan ook Drieons op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijspeil 2006)	0
Gevraagd	90.000
Geadviseerd	90.000
Toegekend	94.845

Een Lach en een Traan

Stichting Een Lach en een Traan

Inleiding

Een Lach en een Traan is opgericht in 2003 en heeft als standplaatsen Amsterdam en Groningen. Het betreft een kunstenaarscollectief met als kern de broers Gerry en Harry Arling. Zij produceren multi-disciplinaire voorstellingen, waarbij raakvlakken tussen entertainment en 'serieuze' kunst en muziek worden opgezocht. De belangstelling voor verschillende disciplines resulteerde naar eigen zeggen in diverse uiteenlopende projecten van kindertheater tot experimenten met beeld en muziek. De organisatie wil innovatief en flexibel functioneren en geen artistieke dogma's hanteren.

Kunstenaarscollectief Een Lach en een Traan schrijft in zijn beleidsplan dat het zich de komende vier jaar op drie werkterreinen wil richten: muziektheaterproducties, de muziekserie 'Bollywoodmysteries' en hybride muziekprojecten. In totaal wil men vier producties per jaar realiseren, waarbij wordt uitgegaan van gemiddeld twintig voorstellingen per productie. Er zal gespeeld worden in theaterzalen en popzalen, zo vermeldt het beleidsplan. In 2009 en 2011 staat een muziektheatervoorstelling voor kinderen gepland. In 2010 en 2012 wil Een Lach en een Traan twee muziekvoorstellingen voor volwassenen maken, waaronder één doorgecomponeerde komische opera. Het Bollywoodmysterie-project bestaat uit live muziek bij filmmateriaal uit Bollywoodfilms, uitgevoerd door zowel westerse als Indiase musici. Deze werkwijze wil men verder uitdiepen in 2009 en 2010. De hybride muziekprojecten behelzen een divers programma waarin vermenging van muziekstijlen en het herinterpreteren van bestaand materiaal centraal staat. Ten slotte wil het collectief ook thema-avonden organiseren.

Voor de komende periode wordt € 100.000 op jaarbasis aangevraagd.

Een Lach en een Traan heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 subsidie aangevraagd, maar deze is niet toegekend. Door het voormalige FAPK zijn enkele projecten van Een Lach en een Traan gehonoreerd.

Beoordeling

De commissie heeft waardering voor de bevologenheid die uit de aanvraag van Een Lach en een Traan spreekt. De makers Gerry en Harry Arling staan bekend als verfrissende vernieuwers en trendsetters die genreoverschrijdend te werk gaan.

Maar de commissie constateert tevens dat voor de komende periode een overdaad aan ambitieuze plannen wordt geschetst, waarin een overkoepelende artistieke visie vooralsnog ontbreekt. Projecten als de muziekserie Bollywoodmysteries, muziektheatervoorstellingen voor kinderen en voor volwassenen en thema-avonden met een hybride, genreoverstijgende, innovatieve en flexibele werkwijze ontberen artistieke focus.

Ook anderszins zet de commissie vraagtekens bij de haalbaarheid van de ambities. Zo zijn de eerdere voorstellingen van het kunstenaarscollectief uitgebracht onder de naam Arling & Arling, en is de commissie van mening dat 'Een Lach en een Traan' bij het publiek en potentiële afnemers nog moet uitgroeien tot een herkenbare artistieke merknaam met een helder profiel. De hoge verwachtingen van Een Lach en een Traan ten aanzien van de bezoekersaantallen en de publieksinkomsten deelt de commissie dan ook niet. Het beleidsplan bevat geen marketingplan om het beoogde publiek ook echt te bereiken en een overtuigende visie op de inbedding van Een Lach en een Traan in de thuishavens Amsterdam en Groningen wordt niet gemist.

De commissie is van mening dat het werk van Een lach en een Traan weliswaar interessant is en potentie heeft om zich in positieve zin te onderscheiden, maar nu nog in artistiek opzicht te weinig uitgekristalliseerd is.

Conclusie en advies

Het werk dat Een Lach en een Traan maakt, kwalificeert de commissie als verfrissend maar onvoldoende uitgekristalliseerd. Volgens de commissie is bij Een Lach en een Traan sprake van potentie, maar strategisch ontbreekt het Een Lach en een Traan nog aan duidelijke focus en herkenbaar profiel waardoor de aanvraag voor structurele ondersteuning prematuur is. De commissie adviseert om Een lach en een Traan niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijsspeil 2006)	0
Gevraagd	100.000
Geadviseerd	0
Toegekend	0

Het Kamerooperahuis

Stichting Kamerooperahuis

Inleiding

Het Kamerooperahuis is in 2007 opgericht en is gevestigd in Zwolle. Een onderdeel van het Kamerooperahuis, het impresariaat Opera Nu, functioneert al sinds 2002. Het Kamerooperahuis wil het genre kameropera en kleinschalig muziektheater ondersteunen, stimuleren en naar een artistiek-inhoudelijk hoger niveau tillen door de volgende taken te bundelen: een productiehuis zijn voor gevorderde gezelschappen en (freelance) makers; een werkplaats bieden voor jonge makers; als producent fungeren voor het tweejaarlijkse Nederlands KamerOpera Festival in Zwolle. Tevens wil men vanaf 2010 een educatief programma ontwikkelen.

In de periode 2009-2012 wil het Kamerooperahuis jaarlijks drie werkplaatsproducties realiseren met jonge makers en drie gezelschappen begeleiden in het productiehuis. Het is de bedoeling om stageplaatsen of assistentschappen te creëren en de platformfunctie verder te ontwikkelen door bijeenkomsten te organiseren voor makers van nieuw muziektheater.

Het Kamerooperahuis is gevestigd in Theater Odeon, waar gezelschappen in een van de vier theaterzalen hun producties kunnen afmonteren en presenteren. Voor 2008 zijn de volgende gezelschappen/makers geselecteerd voor de productiehuis- c.q. werkplaatsfunctie: De Plaats (Arnhem), Nieuw Muziektheater Rotterdam, het makerscollectief 'Nemack. Clement & Sanôu' en de jonge regisseur Jim Lucassen.

Eind 2012 moeten een solide basis en een kenniscentrum zijn opgebouwd van waaruit kwalitatief hoogstaande muziektheaterproducties worden gemaakt en het genre zich verder kan professionaliseren. Het Kamerooperahuis streeft naar een betere regulering van het veld en een nieuw en omvangrijker publiek.

Het Kamerooperahuis verzorgt voor de gezelschappen in het productiehuis ook de verkoop van hun producties. Daarnaast heeft het Kamerooperahuis met Opera Nu ook een impresariaatsfunctie voor andere gezelschappen uit het genre.

De gemeente Zwolle en de provincie Overijssel ondersteunen het Kamerooperahuis.

Het Kamerooperahuis ontvangt geen subsidie in het kader van de Cultuurnota 2005-2008. Opera Nu werd sinds 2002 ondersteund door het voormalige FPPM en het Kamerooperahuis heeft voor de periode 2007-2008 een tweejarige subsidie van in totaal € 100.000 van het voormalige FAPK ontvangen.

Het Kamerooperahuis heeft een aanvraag ingediend bij het Ministerie van OCW als productiehuis op het terrein van kameropera en kleinschalig muziektheater in de basisinfrastructuur 2009-2012. De Raad voor Cultuur heeft geadviseerd het Kamerooperahuis niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012, maar het subsidieverzoek in aanmerking te laten komen voor behandeling door het NFPK+. Het NFPK+ heeft daarop besloten de aanvraag te behandelen in het kader van de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012. Het Kamerooperahuis is in de gelegenheid gesteld een schriftelijk aanvulling op de oorspronkelijke aanvraag in te dienen met het oog op de regeling en de beleidsuitgangspunten van het NFPK+. De instelling heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

Beoordeling

De commissie is enthousiast over de rol die het Kamerooperahuis wil vervullen bij de overdracht van specifieke kennis en ervaring op het gebied van kameropera en kleinschalig muziektheater. Zij heeft vertrouwen in de expertise en artistiek-inhoudelijke visie van de directeur en de kwaliteiten van het geïntegreerde impresariaat Opera Nu, waardoor het 'nieuwe' initiatief er volgens de commissie in zal slagen interessante artistieke medewerkers aan zich te binden om jonge makers te begeleiden.

Aangezien de basisinfrastructuur niet voorziet in een werkplaats en productiehuis voor kameropera en kleinschalig muziektheater, maar daaraan vanuit het veld wel behoefte is, acht de commissie het van belang dat het Kamerooperahuis deze lacune in het bestel zal opvullen.

Het artistieke profiel en de doelstellingen van het Kamerooperahuis zijn in het beleidsplan duidelijk omschreven en de missie om de ontwikkeling van het genre een impuls te geven en een groter publiek hiervoor te bereiken, waardeert de commissie. De relatie tussen scheppen, produceren, programmeren en publieksontwikkeling komt in de aanvraag ook goed tot uiting. Daarnaast is de commissie te spreken over de goede inbedding in de regio en het commitment van zowel Zwolle als de provincie Overijssel, die beide een financiële bijdrage aan het Kamerooperahuis leveren. Ook de samenwerking met het Nederlands KamerOpera Festival levert volgens de commissie een duidelijke artistieke meerwaarde op. Wel mist de commissie in het beleidsplan van het Kamerooperahuis een heldere motivatie voor de keuze van de te begeleiden gezelschappen en makers. Zij dringt hierbij aan op kritische zorgvuldigheid bij de selectie, zodat minder initiatieven beter ondersteund kunnen worden. Verder constateert de commissie dat de begroting ruim van opzet is en hoge beheerslasten kent. Naar haar mening is de organisatie met bijna 3 fte te zwaar opgetuigd. Het geadviseerde subsidiebedrag is daarom lager dan gevraagd.

Conclusie en advies

Op grond van het heldere beleidsplan en de aanwezige expertise en kwaliteiten binnen het Kamerooperahuis is de commissie van oordeel dat deze instelling in staat is om de ontwikkeling van kleinschalige opera en muziektheater de noodzakelijke impuls geven en een groter publiek hiervoor te bereiken. Over de inbedding van het Kamerooperahuis in de standplaats en de regio is zij eveneens positief. De commissie adviseert het Kamerooperahuis op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012. Het geadviseerde subsidiebedrag is lager dan het gevraagde bedrag vanwege de in de ogen van de commissie te hoge beheerslasten en ruim opgezette begroting.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijspeil 2006)	0
Gevraagd	200.000
Geadviseerd	125.000
Toegekend	131.420

Het Volksoperahuis

Stichting Het Volksoperahuis

Inleiding

In 2000 werd het Volksoperahuis, een voortzetting van eerdere initiatieven van Jef Hofmeister en Kees Scholten, opgericht. Het gezelschap wil het lage (volks) met het hoge (opera) en het hoofd met het kruis verbinden. Een tragikomische hoofdrol is daarbij weggelegd voor de mens, die zich staande moet zien te houden in een groteske wereld.

Volgens het beleidsplan wil het Volksoperahuis betrokken theater met een knipoog maken dat de toeschouwer nooit onberoerd naar huis laat gaan. Het Volksoperahuis zegt niet anders te kunnen dan de keiharde realiteit in het theater te tonen. Het gezelschap wil door de actualiteit in te bedden in een magisch verhaal de mens milder stemmen, troosten en helpen. Met live gespeelde akoestische muziek wil het Volksoperahuis het hart van de mensen raken.

Naar de mening van de makers schurken de voorstellingen tegen het cabareteske aan.

Sinds 2000 heeft het Volksoperahuis elf voorstellingen gemaakt en deze gespeeld in theaters en op festivals. In totaal hebben ruim 70.000 mensen de voorstellingen bezocht. De afgelopen drie jaar heeft het gezelschap naar eigen zeggen een inhoudelijke ontwikkeling doorgeemaakt die door publiek, pers én fondsen zeer enthousiast ontvangen is.

In de plannen voor 2009-2011 staat een drieluik getiteld 'Kruistochten' op het programma. Het betreft voorstellingen over Joden, Christenen en Islamieten die elkaar bestrijden maar dromen van een Nieuw Jeruzalem. Geert Lageveen is eindregisseur van dit drieluik waarin drie muziekstijlen zullen worden gehanteerd: hindoestaans, christelijk en klezmer. Voor 2012 staat een tweeluik over immigranten en remigranten gepland, een ode aan het muzikidoom van Indonesië, Suriname, de Antillen, Zuid-Afrika en 'Mocro-Almere'. Hiertoe wil het Volksoperahuis veel expertise, middelen, acteurs en muzikanten van buitenaf aantrekken. Met theatergroepen Delta, ISH en MC zijn gesprekken gaande om het tweeluik te gaan coproduceren.

Het Volksoperahuis geeft aan dat met een jaarlijkse bijdrage van € 263.901 de doelstellingen gehaald kunnen worden en blijft externe financiering zoeken voor bijvoorbeeld de educatie en marketing.

Het Volksoperahuis heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 subsidie aangevraagd, maar deze is niet toegekend. De trilogie 'Zeeuwse Nachten', die het Volksoperahuis sinds 2005 maakte, werd door het voormalige FAPK ondersteund.

Beoordeling

De cyclus 'Zeeuwse Nachten' van het Volksoperahuis is door pers en publiek zeer goed ontvangen. Het gezelschap wordt geroemd om de manier waarop het met minimale middelen de complexe thematiek van de multiculturele samenleving aan de orde stelt en die verbindt met Nederlandse verhalen en helden. De commissie is enthousiast over de maatschappelijke betrokkenheid van het Volksoperahuis en zij vindt de manier waarop het gezelschap met engagement, satire en laagdrempeligheid zijn publiek weet te bereiken oorspronkelijk.

Het Volksoperahuis brengt volgens de commissie een geheel eigen genre dat het midden houdt tussen muziektheater en kleinkunst. De combinatie van hilarische kolder, rauwheid en diepgang die het Volksoperahuis in zijn voorstellingen neerzet, werkt op het podium.

De speellijsten van het Volksoperahuis zijn lang en het gezelschap bereikt plekken in heel Nederland. De trilogie-aanpak zorgt voor meerjarige samenwerking met de podia. De commissie signaleert dat de makers ook rondom de voorstellingen activiteiten ontplooiën om het publiek bij de onderwerpen te betrekken. Zo organiseerden zij in samenwerking met plaatselijke kranten debatten en nodigden bijvoorbeeld plaatselijke koren uit om een aandeel in de voorstelling te hebben.

De plannen getuigen volgens de commissie van cultureel ondernemerschap en op het gebied van educatie heeft het gezelschap ideeën om met scholen een meerjarige samenwerking aan te gaan. De commissie hoopt dat de beoogde samenwerking met gezelschappen als ISH en MC een brug zal slaan naar een cultureel diverser publiek.

Conclusie en advies

Het Volksoperahuis brengt volgens de commissie oorspronkelijke en geëngageerde voorstellingen in een geheel eigen genre dat het midden houdt tussen muziektheater en kleinkunst. Hiermee levert het gezelschap een waardevolle bijdrage aan het Nederlandse culturele landschap. Daarnaast is de commissie positief over de landelijke spreiding van de producties, de meerjarige samenwerking met podia, de publieksactiviteiten en het cultureel ondernemerschap van het Volksoperahuis. Daarom adviseert zij het Volksoperahuis op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012. De hoogte van het geadviseerde bedrag is lager dan gevraagd. De commissie acht het geadviseerde bedrag toereikend om, zoals gepland, één productie per jaar te realiseren.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijsspeel 2006)	0
Gevraagd	263.901
Geadviseerd	225.000
Toegekend	237.290

Internationale Operaproducties

Stichting Internationale Operaproducties

Inleiding

Aangezien De Nederlandse Opera niet buiten Amsterdam optrad en De Nationale Reisopera en Opera Zuid op jaarbasis een beperkt aantal voorstellingen in Nederland gaven, werd in 2001 op initiatief van een aantal schouwburgdirecties de Stichting Internationale Opera Producties (STIOP) opgericht. STIOP wil eigentijds vormgegeven en geregisseerde opera- en operettevoorstellingen brengen in samenwerking met internationaal gerenommeerde Oost-Europese operahuizen en internationale artistieke teams voor een breed publiek in Nederland en België.

STIOP vertrouwt de muzikale kant van de opera- en operettevoorstellingen toe aan de theaters uit Oost-Europa. Regie, decor, kostuums en licht zijn regelmatig van Nederlandse hand. Soms worden de solorollen door jonge Nederlandse zangers ingevuld, die - eenmaal betrokken bij de productie - dezelfde rol vervolgens ook kunnen zingen in Oost-Europa.

De komende periode wil STIOP onder meer gaan samenwerken met Opera Studio Nederland en de Operette-Theater Opleiding aan het Fontys Conservatorium Tilburg. Per seizoen wil STIOP vijf of zes producties maken, waaronder twee hernemingen. De voorstellingen van STIOP worden geproduceerd door een uitvoerend producent.

Op jaarbasis vraagt STIOP € 484.657 subsidie aan.

STIOP heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 geen subsidie aangevraagd. STIOP is de afgelopen periode ondersteund door het voormalige FAPK om een aantal operetteproducties te realiseren.

Beoordeling

STIOP bracht ook de afgelopen jaren het zogenaamde 'ijzeren repertoire'. Daarmee is sprake van herkenbaarheid, maar ook van voorspelbaarheid. De gepresenteerde opera's en operettes onderscheiden zich niet als vernieuwend of verrassend en de kwaliteit van de uitvoering is wisselend.

De commissie mist in het beleidsplan van STIOP een artistieke visie op de te spelen opera's en een onderbouwing van de repertoirekeuze. Bovendien constateert ze dat voor het seizoen 2009-2012 alleen van de te spelen producties in 2009 concreet is vermeld wie regie, decor, kostuums en licht voor zijn of haar rekening zullen nemen. Het bevreemdt de commissie dat niet voor de hele vierjarige periode is aangegeven met welke operahuizen voor welke productie zal worden samengewerkt en waarom, temeer daar er volgens STIOP sprake zou zijn van een zorgvuldige selectie en meerjarige samenwerking met gezelschappen uit Oost-Europa.

Verder vindt de commissie het beleidsplan met name op het criterium internationalisering mager onderbouwd. Het is teleurstellend dat STIOP juist op dit vlak, waarbij artistieke samenwerking en duurzaamheid van groot belang zijn, kansen heeft laten liggen.

Daarmee weet STIOP volgens de commissie in haar beleidsplan onvoldoende aan te tonen dat haar producties een onmisbare bijdrage leveren aan de artistieke of culturele diversiteit van het Nederlandse muziektheaterlandschap. De commissie vindt dan ook dat STIOP niet in aanmerking komt voor structurele subsidiëring.

Overigens wordt in de begroting 2009-2012 uitgegaan van een, in de ogen van de commissie matig, aantal van 410 bezoekers per voorstelling.

Ten slotte mist de commissie transparantie in de bedrijfsvoering. Zo licht de stichting toe dat in de jaarrekening 2006 en in de normbegroting 2009 de personele beheers- en activiteitenlasten op nul zijn gesteld en geen posten publieksinkomsten en activiteitenkosten zijn opge-

nomen, omdat de voorstellingen van STIOP worden geproduceerd door een uitvoerend producent. Dit gebrek aan transparantie in de bedrijfsvoering wekt bij de commissie geen vertrouwen in het zakelijk beleid.

Conclusie en advies

De commissie stelt vast dat in het beleidsplan van STIOP een overtuigende artistieke visie en onderbouwing van de repertoirekeuze ontbreken. Daarnaast zijn de activiteiten in het beleidsplan onvoldoende uitgewerkt, hetgeen de commissie vooral op het gebied van internationalisering een gemiste kans vindt. Verder is de bedrijfsvoering onvoldoende transparant. De commissie meent dat STIOP geen artistieke meerwaarde heeft ten opzichte van het overige muziektheateraanbod en adviseert STIOP niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijsspeil 2006)	0
Gevraagd	484.657
Geadviseerd	0
Toegekend	0

Muziektheater Hollands Diep

Stichting Muziektheater Hollands Diep

Inleiding

Muziektheater Hollands Diep maakt muziektheater- en operaproducties gebaseerd op repertoire van 1945 tot heden. De voorstellingen vinden meestal plaats op locatie in Dordrecht en directe regio.

Naar eigen zeggen brak Hollands Diep in 2001 landelijk door met de opera 'Achnathon' van Philip Glass in een containertheater aan de Oude Maas.

Hollands Diep is gespecialiseerd in voorstellingen op locatie en kiest bewust voor andere voorstellingsplekken dan de traditionele concert- en operazalen. Naast de artistieke meerwaarde wordt deze keuze ook ingegeven door de ervaring dat zo de drempel wordt verlaagd voor publiek dat uit zichzelf niet snel naar moderne muziek gaat. Volgens het beleidsplan maakt Hollands Diep hedendaagse muziek door krachtige theatrale beelden verstaanbaar. Jonge zangers, bijvoorbeeld van het Rotterdams Conservatorium, en andere jonge podiumkunstenaars kunnen bij Hollands Diep podiumervaring opdoen. Ook worden gevorderde amateurzangers of kinderen actief bij de uitvoering van de projecten betrokken.

Hollands Diep wil de komende periode vijf producties maken, waarbij artistiek leider Cilia Hogerzeil voor de regie tekent. In april 2009 brengt Hollands Diep de wereldpremière van 'De Waterman', een nieuwe opera gebaseerd op de roman van Arthur van Schendel met muziek van componist Hans Koolmees. In de jaren daarna volgen producties met een sterke cultureel diverse component: een muziektheaterexperiment voor en door Turkse en autochtone vrouwen; een productie over Sinterklaas met westerse en niet-westerse kinderen; de 'Psalmensymfonie' van Stravinsky met composities en teksten van Nederlanders afkomstig uit verschillende buitenlanden; een kleine zaalproductie naar aanleiding van een pelgrimsverhaal van Kader Abdolah.

Hollands Diep zoekt gericht naar publiek. Zo worden bij 'De Waterman' de wereld van de binnenschipperij en van de waterhuishouding betrokken. Bij dergelijke grootschalige voorstellingen komt zo'n 65% van het publiek uit het hele land. De kleinschalige voorstellingen richten zich vooral op de regio. De zaalbezetting varieert volgens Holland Diep van 70 tot 100%.

Hollands Diep wil de komende vier jaar gaan uitgroeien van een projectorganisatie naar een meer permanente organisatie met artistiek leider, zakelijk leider, secretariaat en pr-medewerker in vaste dienst. Hollands Diep vraagt hiervoor € 300.000 op jaarbasis.

Hollands Diep heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 subsidie aangevraagd, maar deze is niet toegekend. Het gezelschap werd de afgelopen vier jaar regelmatig vanuit het voormalige FAPK ondersteund. Componist Hans Koolmees ontvangt sinds 2003 een meerjarige honorering van het voormalige FST. De compositieopdracht voor 'De Waterman' maakt onderdeel uit van deze meerjarige honorering. Het libretto voor deze productie is gesubsidiëerd door de gemeente Dordrecht, die regelmatig op projectbasis bijdraagt. De provincie Zuid-Holland ondersteunt slechts incidenteel.

Beoordeling

Over Hollands Diep verschijnen mooie recensies en de commissie is net als de pers enthousiast over de voorstellingen. De kwaliteit is hoog en de producties hebben zeggingskracht. De artistiek leider heeft visie en bovendien de vaardigheid om deze visie in concrete plannen te vertalen en deze vervolgens te realiseren. De goed uitgewerkte plannen worden door de commissie beoordeeld in termen als creatief, origineel en bijzonder. Met de nieuw gecom-

poneerde opera 'De Waterman' heeft Hollands Diep op papier al een spraakmakende locatieproductie te bieden, een waardevolle aanvulling op het opera-aanbod in Nederland. Het gezelschap heeft een mooie standplaats in de stad Dordrecht. De commissie ziet daarvan de waarde. Tegelijkertijd constateert ze dat Hollands Diep weliswaar landelijk publiek naar Dordrecht trekt, maar zelf weinig buiten de stadsgrenzen opereert. Zeker een dermate grote productie als 'De Waterman' verdient in haar ogen een veel groter publieksbereik dan de nu in de begroting aangegeven 2000 bezoekers. De andere producties zijn ook in cultureel divers opzicht interessant. Het valt op dat Hollands Diep een visie heeft over hoe verbindingen te leggen tussen inhoud en locatie en tussen amateurs en professionals. Een sterk punt van Hollands Diep is de samenwerking met het Conservatorium Rotterdam en de amateurs in de regio. Ook wordt met zorg nagedacht over hoe een cultureel divers publiek bij de projecten te betrekken. Het valt op dat ook het voorafgaand onderzoek en het omliggende programma goed zijn omschreven in het beleidsplan. De commissie merkt op dat, juist nu in Dordrecht een intendant werkt aan de profilering en een grotere samenhang van het totale culturele aanbod, het lijkt alsof Hollands Diep als een eenling in de stad opereert. Een samenwerking met bijvoorbeeld de Dordtse schouwburg Kunstmin ligt voor de hand. Uit het beleidsplan krijgt de commissie de indruk van een solide bedrijfsvoering, die vertrouwen voor de toekomst geeft.

Conclusie en advies

De commissie adviseert Hollands Diep op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012. De bijzondere producties getuigen van kwaliteit, hebben een artistieke meerwaarde ten opzichte van het bestaande opera-aanbod in de basisinfrastructuur en trekken steeds meer landelijk en cultureel divers publiek.

De hoogte van het geadviseerde bedrag is aanmerkelijk lager dan het gevraagde. De commissie geeft aan dat zij het geadviseerde bedrag vaststelt in de context van vergelijkbare instellingen. Zij realiseert zich dat Hollands Diep zijn plannen zal moeten aanpassen en daarin keuzes zal moeten maken.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijspeil 2006)	0
Gevraagd	300.000
Geadviseerd	160.000
Toegekend	167.784

Muziektheater Nieuwe Gronden

Stichting Muziektheater Nieuwe Gronden

Inleiding

Stichting Muziektheater Nieuwe Gronden werkt aan de ontwikkeling van een operaproductiehuis en werkplaats voor jeugdmuziektheater, gericht op talentontwikkeling, onderzoek en vernieuwing op het gebied van de muziektheatrale kunsten. Nieuwe Gronden wil nieuw actueel Nederlandstalig muziekdrama, in een genreoverstijgende muzikale opzet, toeganke-lijk maken voor een breed divers publiek. Productiehuis en werkplaats moeten kansen bie- den aan jonge debuterende zangers, orkestmusici, componisten, librettisten, dirigenten, bandleiders, regisseurs, vormgevers en getalenteerde kinderen, jongeren en studenten, als- ook ruim baan maken voor het debuut van aanstormend talent uit migrantenculturen. In het beleidsplan worden de artistieke leiding en directieleden van Nieuwe Gronden niet bij naam genoemd. Wel geven de initiatiefnemers aan zich bij voorkeur te willen vestigen in Den Haag vanwege de daar aanwezige culturele infrastructuur, de topkunstvakopleidingen, de bevolkingssamenstelling en operatraditie. Ook Amsterdam wordt als mogelijke stand- plaats genoemd.

Het activiteitenplan maakt melding van ambities op het gebied van community opera, wereldopera, werken uit het standaardrepertoire, rock- en urbanopera, theaterconcerten, tv-muziekdrama, laboratoriumproducties, een werkplaats en festival voor jeugdmuziekthea- ter en een studium generale. Daarnaast wil men een wisselwerking tussen kunst, weten- schap en politiek bevorderen en nieuwe producties artistiek en zakelijk begeleiden. Naast een aantal festivals bevat de planning voor de komende vier jaar operacycli met onderwer- pen als hersenwerk, familiegeweld, religieus fanatisme, oorlog-vrede-veiligheid en armoede. Op het programma staat onder andere de herneming van de opera 'Alzheimer' uit 2006. Voor alle activiteiten vraagt Nieuwe Gronden op jaarbasis € 290.000 structurele subsidie. Op de begroting wordt een gemeentelijk bijdrage van € 290.000 opgevoerd.

Nieuwe Gronden heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 geen subsidie aange- vraagd.

Beoordeling

De commissie vindt het onprofessioneel en daarom onacceptabel dat uit het beleidsplan van Nieuwe Gronden niet naar voren komt wie de artistiek leider en directieleden zijn. In een voetnoot is slechts sprake van een 'initieënd en begeleidend artistiek team'. Ook op de artistieke kwaliteit ontbreekt het zicht. De commissie kan hooguit vaststellen dat een van de beoogde producties, de te hernemen opera 'Alzheimer', in 2006 is uitgebracht door de in februari 2007 failliet verklaarde Stichting Muziektheaterunie.

De commissie heeft kennisgenomen van de veelheid aan plannen die Nieuwe Gronden wil realiseren als productiehuis, werkplaats en producerend muziektheatergezelschap, maar stelt vast dat van enige uitwerking geen sprake is. Ook op intercultureel en internationaal gebied is sprake van een overdaad aan weinig concrete ideeën en de commissie vraagt zich af hoe en met wie één en ander gerealiseerd zou kunnen worden.

De geformuleerde ideeën over educatie vindt de commissie voorspelbaar en een marketing- strategie ontbreekt. Het is daarom niet geloofwaardig dat het in de begroting vermelde aan- tal bezoekers van 44.500 gehaald zal worden.

Conclusie en advies

De commissie heeft geen zicht op de artistieke leiding en de artistieke kwaliteit van de voor- genomen producties van Nieuwe Gronden. Daarbij acht zij het beleidsplan onrealistisch vanwege de grote hoeveelheid weinig concrete ideeën. Derhalve adviseert de commissie Nieuwe Gronden niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstitu- ten 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijnspeil 2006)	0
Gevraagd	290.000
Geadviseerd	0
Toegekend	0

Opera Spanga

Stichting Spanga Het Verona van Weststellingwerf

Inleiding

Sinds 1989 produceert Opera Spanga onder leiding van artistiek leider en regisseur Corina van Eijk op eigenzinnige wijze opera in het Friese plaatsje Spanga. Opera Spanga wil de operakunst verlevendigen en deze van haar prestigieuze plaats in cultuurland overbrengen naar daar waar ze volgens het gezelschap hoort: in de harten van de mensen. Naast jaarlijks een opera op locatie, vaak in het Friese weiland, heeft Opera Spanga twee operafilms gemaakt.

Het gezelschap is op zoek naar de innerlijke verbanden en zo ontstaan uitdagende voorstellingen met een onafhankelijke visie op opera en een sterke personenregie, aldus het beleidsplan. Na vestiging in Utrecht te hebben overwogen, zal Opera Spanga op verzoek van de provincie Friesland alsnog vanuit Friesland blijven opereren.

Opera Spanga wil de komende periode opera's brengen die 'er wezenlijk toe doen, het vermogen hebben ons leven te verdiepen en de verwondering te laten herleven'. Op het programma staan 'Don Carlos' van Verdi, 'Elektra' van Richard Strauss, 'Les Contes d'Hoffmann' van Offenbach, 'Falstaff' van Verdi en 'Laila, hou van me', een nieuwe opera op basis van klassieke en moderne Perzische poëzie van componist Bart Visman en librettist Irma Achten over een intellectuele Iraanse familie die op hun etage in Amsterdam-West geconfronteerd wordt met een jeugdige interculturele verliefdheid.

De voorstelling 'Donna Giovanna' van Mozart wordt in augustus 2008 in het Friese weiland gepresenteerd en tussen 2009 en 2011 verfilmd.

Opera Spanga gaat de komende periode samenwerken met onder andere Opera Studio Nederland, het Rosa Ensemble, Yo! Opera en het Nederlands KamerOpera Festival.

Opera Spanga ontvangt subsidie in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 en tevens van de gemeente Weststellingwerf en de provincie Friesland.

Beoordeling

De Raad voor Cultuur stelde in 2004 vast dat Opera Spanga vanwege zijn bijzondere en originele artistieke benadering van muziektheater een geheel eigen plaats inneemt binnen het Nederlandse muziektheateraanbod. Het gezelschap heeft een duidelijke regionale functie, landelijke uitstraling en maakt opera voor een breder publiek toegankelijk.

De commissie onderschrijft deze uitspraken van de Raad. Regisseur en artistiek leider Corina van Eijk is een gedreven theatermaker, en de voorstellingen en films van Opera Spanga zijn altijd spraakmakend en tonen een hoge artistieke kwaliteit.

Met zijn standplaats in Friesland draagt het gezelschap bij aan een goede geografische spreiding van het Nederlandse podiumkunstenaanbod en de commissie is verheugd dat Opera Spanga meer wil gaan samenwerken en coproduceren.

De commissie signaleert dat de onderbouwing voor de gemaakte keuzes en de uitwerking van de plannen in het beleidsplan summier zijn verwoord.

Verder constateert de commissie dat Opera Spanga met relatief bescheiden middelen al jaren zeer hard werkt, maar zij is van mening dat het cultureel ondernemerschap van Opera Spanga verbetering behoeft.

Al met al kwalificeert Opera Spanga zich voor een vierjarige subsidie, waarbij de commissie het wenselijk acht dat het beleidsplan voor de komende periode waar het gaat om artistieke visie, repertoirekeuze en samenwerkingspartners nader wordt gepreciseerd.

Conclusie en advies

Opera Spanga draagt bij aan de ontwikkeling van het genre opera in Nederland en de kwaliteit en originaliteit van de producties is hoog. Het gezelschap is daarnaast van betekenis voor het culturele aanbod in de provincie Friesland en levert een mooie bijdrage aan de spreiding van opera in Nederland. Op grond hiervan adviseert de commissie Opera Spanga op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012, onder de voorwaarde dat het beleidsplan wordt aangescherpt. De hoogte van het geadviseerde subsidiebedrag is gelijk aan het huidige niveau.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijspeil 2006)	146.471
Gevraagd	200.000
Geadviseerd	150.000
Toegekend	155.641

Opera Trionfo

Kameroopera Stichting Trionfo

Inleiding

Opera Trionfo werd in 1998 door Jeanne Companjen opgericht. Met repertoire uit alle stijlperiodes, veelal begeleid door een gereduceerd orkest, gaf het operagezelschap jonge zangers de mogelijkheid praktijkervaring in het operavak op te doen. Doel hiervan was de lacune tussen opleiding en carrière te verkleinen. Begonnen als kamerooperagezelschap richt Opera Trionfo zich de laatste jaren op de middelgrote zalen in Nederland. De jonge zangers staan nog steeds centraal en het gezelschap onderscheidt zich naar eigen zeggen met verrassend, vaak bijzonder en origineel repertoire.

In het beleidsplan beschrijft Opera Trionfo de pijlers van het artistieke beleid: het selecteren en begeleiden van jong (zang)talent; het samenwerken met professionele orkesten en ensembles en met bekende regisseurs; het brengen van bijzonder repertoire dat zelden of nooit ten gehore wordt gebracht; het per cultuurnotaperiode verstrekken van een compositieopdracht aan een Nederlandse componist.

Voor de komende periode formuleert Opera Trionfo plannen voor één productie per jaar. Het gezelschap vraagt op jaarbasis € 229.899 subsidie aan. Dit bedrag is opgebouwd uit € 95.899 (de huidige subsidie van OCW), € 50.000 (de gemiddelde jaarlijkse bijdrage van het voormalige FAPK) en een subsidieverhoging van € 35.000 voor uitbreiding van de staf, € 25.000 voor een kwaliteitsimpuls en € 24.000 voor een betere marketing van de voorstellingen.

Volgens Opera Trionfo zou de staf moeten worden uitgebreid om zijn activiteiten te kunnen waarborgen. De continuïteit is namelijk niet verzekerd doordat er slechts één vaste medewerker, de directeur, in dienst is. Het beleidsplan meldt dat het bestuur van Opera Trionfo voortdurend monitort in hoeverre het nog verantwoord is om zijn directeur zo te belasten. Tevens wil Opera Trionfo een marketingconsultant aantrekken om op een creatieve manier de theaters meer te ondersteunen bij de marketing van zijn producties.

Opera Trionfo ontvangt subsidie in het kader van de Cultuurnota 2005-2008. Het gezelschap werd de afgelopen periode incidenteel ondersteund door het voormalige FAPK.

Beoordeling

De aanvraag van Opera Trionfo wordt door de commissie gezien als bevlogen en getuigend van realiteitszin. Het bijzondere repertoire, de hoge muzikale kwaliteit van de voorstellingen en de manier waarop Opera Trionfo voortdurend en ongeforceerd jong zangtalent begeleidt, zijn overtuigend. Directeur Jeanne Companjen is de drijvende kracht, heeft de repertoirekennis en weet uitdagende artistieke teams samen te stellen. Wel signaleert de commissie dat de theatrale kwaliteit van de producties minder constant is dan de muzikale kwaliteit. De toekomstige projecten van Opera Trionfo zijn in de ogen van de commissie intrigerend. Namen van regisseurs worden nog niet genoemd en alleen de dirigent en het ensemble voor de productie in 2012 zijn bekend, maar er is vertrouwen in de keuzes die hierin gemaakt zullen worden.

Het gezelschap heeft naar de mening van de commissie de potentie om zich dankzij de bijzondere programmering en de kleinschaligheid nog beter te positioneren, ook ten opzichte van de operagezelschappen in de basisinfrastructuur.

Opera Trionfo bereikt via de theaters een publiek in heel Nederland. Binnen de organisatie wordt nagedacht over de toekomst en de beoogde uitbreiding van de staf lijkt de commissie een terechte wens. Zij juicht daarom de aanstelling van een zakelijk leider toe en heeft er vertrouwen in dat de extra marketinginspanning zal leiden tot meer voorstellingen en een groter publieksbereik. De commissie adviseert de aanvraag van Opera Trionfo te honoreren,

maar vraagt er uitdrukkelijk aandacht voor dat Opera Trionfo met de geboden middelen op afzienbare termijn een professionele organisatie zal opbouwen rondom een artistiek en een zakelijk leider, waarbij ook een betere marketing van de voorstellingen gestalte krijgt. Verder vindt de commissie het van groot belang dat Opera Trionfo de samenwerking met de conservatoria en mogelijk met instellingen als Opera Studio Nederland of bijvoorbeeld VocaalLAB concreter maakt.

Conclusie en advies

Op grond van zijn uitdagende programmering, de effectieve begeleiding van jong zangtalent en de muzikale kwaliteit van de producties adviseert de commissie om Opera Trionfo op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012, met inachtneming van de hierboven geformuleerde aandachtspunten.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijsspeil 2006)	94.866
Gevraagd	229.899
Geadviseerd	230.000
Toegekend	242.235

Orkest MaxTak

Stichting Salon- Dans- en Filmorkest

Inleiding

Orkest MaxTak heeft als missie een groot, breed en jong publiek te laten kennismaken met de kracht van en de liefde voor muziek. Het orkest is begin jaren tachtig ontstaan als illustratieorkest bij zwiigende films en heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een jeugdmuziektheatergezelschap dat sinds 2007 artistiek geleid wordt door muziektheaterregisseur Marcel Sijm.

Orkest MaxTak wil de komende periode kwalitatief hoogwaardig jeugdmuziektheater en jeugdopera brengen. Per project zullen librettisten en componisten worden gevraagd om nieuwe teksten en muziek te schrijven. Daarnaast wil Orkest MaxTak projecten op het gebied van film en livemuziek uitvoeren. Orkest MaxTak wil daartoe gaan samenwerken met Amsterdamse instellingen als het Conservatorium, de Filmacademie, de Westergasunie, het Stadsarchief en het Filmmuseum.

Het orkest vormt volgens het beleidsplan het middelpunt van waaruit MaxTak een brug slaat tussen verschillende muziekgenres als westerse klassieke muziek, populaire muziek en wereldmuziek. Ook heeft het ensemble het dogma van vaste leden losgelaten en per project wordt bezien welke musici van het ensemble meewerken, eventueel aangevuld met specialisten uit andere disciplines. MaxTak meldt in het beleidsplan dat er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van de musici als overdrachtskunstenaars en aan hun theatrale kwaliteiten. Het orkest wordt structureel begeleid door een stem- en zangcoach.

Het gezelschap wil beleid op de gebieden van educatie, marketing en publiciteit ontwikkelen en zich artistiek en zakelijk professionaliseren. Daartoe vraagt het orkest € 450.000 op jaarbasis.

In het beleidsplan staat dat alle theaterproducties ook voor scholen worden gespeeld en dat MaxTak hiermee tienduizenden kinderen bereikt. Orkest MaxTak heeft hoge ambities en wil groeien ten opzichte van 2006 van 41 naar 64 voorstellingen en daarmee de publieksaantallen ruim verdubbelen.

Orkest MaxTak ontvangt subsidie in het kader van de Cultuurnota 2005-2008. Daarnaast zijn de muziektheaterprojecten van Orkest MaxTak in deze periode regelmatig ondersteund door het voormalige FAPK.

Beoordeling

De artistieke kwaliteit van Orkest MaxTak wordt door de commissie als wisselend gekenschetst en zij acht het acteren door de musici niet altijd geloofwaardig. De in het beleidsplan geformuleerde artistieke plannen op het gebied van jeugdmuziektheater stellen teleur en zijn onuitgewerkt.

Hoewel de recente wisseling van de wacht bij bestuur en directie van Orkest MaxTak nieuwe perspectieven biedt, zal het orkest zich opnieuw moeten bewijzen. Daarbij heeft de commissie moeite met de tweeledigheid in de aanvraag. Enerzijds wil Orkest MaxTak een voortrekkersrol vervullen als jeugdmuziektheatergezelschap, anderzijds is het ook een orkest dat activiteiten ontplooit rondom film. De commissie betwijfelt of beide identiteiten binnen één orkest te verenigen zijn en elk van deze twee voldoende tot ontwikkeling kan komen.

Daarnaast is er ook sprake van een andere tweeslachtigheid in de aanvraag. Terwijl het beleidsplan meermalen het orkest als middelpunt noemt en meldt dat de bezetting in principe vaststaat, geeft men ook aan het dogma van vaste leden te willen loslaten.

De commissie constateert dat Orkest MaxTak als organisatie onder de nieuwe leiding nog zoekende is.

Conclusie en advies

De commissie constateert dat de gekende artistieke kwaliteit van het orkest wisselend is en de in het beleidsplan geformuleerde artistieke plannen op het gebied van jeugdmuziektheater teleurstellend en onuitgewerkt zijn, zodat zicht op toegevoegde waarde ontbreekt.

Op grond hiervan adviseert de commissie Orkest MaxTak niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijspeil 2006)	105.406
Gevraagd	450.000
Geadviseerd	0
Toegekend	0

Palmcity Productions

Stichting Palmcity Productions

Inleiding

Palmcity Productions is eind 2006 opgericht door componiste-pianiste Maud Nelissen en heeft als doelstelling het uitvoeren van livemuziek bij zwiigende films. Hiermee wordt een oude traditie van de bioscooppraktijk van het begin van de vorige eeuw voortgezet. Palmcity Productions stelt een programma samen van oude films, waarbij rekening wordt gehouden met historisch verantwoorde keuzes en een dramaturgische opbouw van het programma. Maud Nelissen componeert en arrangeert nieuwe muziek bij de films, die wordt uitgevoerd door het ensemble The Sprockets. Men treedt op in bioscopen, theaters en concertzalen.

In de periode 2009-2012 wil Palmcity Productions jaarlijks zowel een familieprogramma als een programma voor volwassenen uitbrengen. Voor de films zal worden geput uit Amerikaanse en Franse archieven en de collectie van het Nederlands Filmmuseum. Daarbij wil Palmcity Productions met zo veel mogelijk aanverwante instanties samenwerken, ook in internationaal opzicht. Gedacht wordt aan samenwerking met musici uit verschillende landen die zich hebben toegelegd op filmbegeleiding. Ten slotte wil Palmcity Productions educatieve activiteiten ontwikkelen in de vorm van toelichtingen tijdens de voorstellingen of een educatieve website.

Om te voorkomen dat de activiteiten net als in 2006 voortijdig gestaakt moeten worden wegens ontoereikende financiën, is in de onderhavige aanvraag het aantal programma's gehalveerd en worden de filmvertoningen niet meer door een orkest, maar door het kleinere ensemble The Sprockets begeleid.

Palmcity Productions is de opvolger van Film in Concert, een organisatie die in 2004 structurele subsidie van OCW heeft gekregen. In 2006 heeft Film in Concert echter in overleg met OCW besloten haar activiteiten in verband met financiële onhaalbaarheid te beëindigen en is de subsidie stopgezet.

Beoordeling

Alhoewel de commissie waardering heeft voor het initiatief van Palmcity Productions om het cultureel erfgoed van livemuziek bij zwiigende film in ere te houden en toegankelijk te maken voor het publiek, beschouwt zij deze activiteiten eerder van cinematografisch belang dan van muzikaal belang.

De door Maud Nelissen bij de films gecomponeerde muziek vertoont naar de mening van de commissie niet de noodzakelijke artistieke ontwikkeling. Daarbij ontbreekt in het beleidsplan van Palmcity Productions een duidelijke en overtuigende artistieke visie voor de toekomst. De commissie vindt ook de gepresenteerde plannen te summier uitgewerkt. Zo is alleen de film voor het eerste livemuziekprogramma bekend, voor het overige blijft het gissen hoe de programma's voor zowel jeugd als voor volwassenen worden ingevuld.

Het ontbreken van een helder artistiek beleidsplan acht de commissie onwenselijk voor een instelling die in aanmerking wil komen voor een structurele subsidie van het NFPK+. Tevens vindt de commissie dat de aanvraag van Palmcity Productions niet getuigt van een gedegen reflectie op de eigen positie in het podiumkunstenveld. De plannen voor publieksbereik en -ontwikkeling zijn vrijblijvend en ook de ideeën voor samenwerking met andere instanties zijn weinig concreet geformuleerd. Zo verbaast het de commissie dat er op dat vlak geen sprake is van samenwerking met het Nederlands Filmmuseum.

Op grond van het bovenstaande stelt de commissie vast dat Palmcity Productions met haar activiteiten onvoldoende bijdraagt aan de ontwikkeling en de diversiteit van het genre. Overigens mist de commissie in het beleidsplan een overtuigende zakelijke en organisatori-

sche structuur. De organisatie leunt nu sterk op de inzet van één persoon, die als directeur en voorzitter van de stichting vermeld staat. Ook het feit dat Film in Concert in 2006 is opgeheven, is in dit opzicht weinig vertrouwenwekkend.

Conclusie en advies

De commissie is van oordeel dat de activiteiten van Palmcity Productions te weinig artistieke betekenis hebben om een waardevolle bijdrage te leveren aan de ontwikkeling en de diversiteit van de Nederlandse podiumkunsten. Om die reden, en omdat het hier een nog kwetsbare organisatie betreft, adviseert de commissie de aanvraag niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijsspeil 2006)	0
Gevraagd	126.000
Geadviseerd	0
Toegekend	0

PIPS:lab

Stichting Pips:Lab

Inleiding

Het multimedia collectief PIPS:lab is opgericht in 1999 met als doel door interdisciplinair samenwerken te komen tot nieuwe kunstvormen. De resultaten zijn veelvormig te noemen. PIPS:lab maakt volgens het beleidsplan theatershows, bouwt installaties en wordt veel gevraagd als visuele performers voor events en clubavonden. Het onderzoek naar nieuwe interactieve applicaties voor live audio & video en de toepassing daarvan binnen theater en installaties vindt doorlopend plaats. Met de computer als mengpaneel en muziek, theater, film, tekst en humor als ingrediënten biedt een project van PIPS:lab ruimte aan het onverwachte.

Het werk van PIPS:lab is naar eigen zeggen geschikt voor uiteenlopende locaties zoals het nachtleven, poppodia, theaters en musea. PIPS:lab heeft soft- en hardware ontwikkeld om bijvoorbeeld met vijftig parallel geschakelde camera's 3D-lichtsculpturen te maken of om licht als kwast te gebruiken. Doordat alle performers inclusief de technici op het podium staan, is er geen sprake van 'acteren', maar eerder van 'zijn'. Het publiek ziet naast het personage ook de persoon. De toeschouwer kan ook opeens gebruikt worden door PIPS:lab en is dan zelf een personage geworden. PIPS:lab werkt weliswaar met computers en andere technische tools, maar is niet bang voor een 'crash', zo vermeldt het beleidsplan.

PIPS:lab meldt dat de ontwikkelde stijl aanslaat bij het publiek en relevant is voor deze tijd. Door deze eigen stijl en de naamsbekendheid verworven in de Amsterdamse undergroundscene heeft het collectief zich de laatste jaren gepositioneerd bij diverse uiteenlopende festivals en podia, ook in het buitenland. In 2005 is PIPS:lab een coproductie-overeenkomst aangegaan met Paradiso Melkweg Productiehuis.

Voor de periode 2009-2012 staan in het beleidsplan onder andere de volgende projecten geformuleerd: drie interactieve muziektheatrale performances voor muziekfestivals en theaters; een cursus tv kijken; vier interactieve installaties; educatieve workshops en lezingen; een periodiek event op een Amsterdamse locatie in de vorm van een laboratoriumavond; een jaarlijks terugkerend PIPS:lab-festival in Paradiso en toeren in binnen- en buitenland met oude en nieuwe producties.

PIPS:lab vraagt op jaarbasis € 211.765.

PIPS:lab heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 geen subsidie aangevraagd. De voorstelling 'Diespace' werd in 2005 door het voormalige FAPK gesubsidieerd.

Beoordeling

PIPS:lab maakte met de oorspronkelijke voorstellingen als 'Wortal Combat', 'The Washing Powder Conspiracy' en 'Diespace' furore op festivals als Oerol en De Parade. Ook in het buitenland heeft het gezelschap zich de afgelopen jaren succesvol gepresenteerd. De commissie vindt het van belang dat een gezelschap in Nederland werkt aan de ontwikkeling van nieuwe media binnen de podiumkunsten en zij is blij verrast door de aanvraag van PIPS:lab. Zij vindt de plannen hedendaags, verfrissend en dermate vertrouwenwekkend dat structurele subsidie hier gerechtvaardigd is.

PIPS:lab heeft zijn sporen in het clubcircuit verdiend en wil nu een pioniersrol vervullen met grensoverschrijdende performances.

Het gezelschap werkt samen met belangwekkende partners als de theatergroepen Wunderbaum, Warme Winkel en Opium voor het Volk en de bands Zuco 103, Voicst en Pete Philly & Perquisite.

De commissie waardeert het dat de voornaamste samenwerkingspartner het publiek is, dat altijd een rol speelt in het werk van PIPS:lab.

De educatieve activiteiten zijn goed uitgewerkt en inventief, zoals blijkt uit een workshop naar aanleiding van 'Diespace' georganiseerd voor bejaarden in het Dr. Sarphatius in Amsterdam.

Qua publieksbereik scoort PIPS:lab vooral met zijn installaties goed en de bedrijfsvoering is solide. Er wordt geld verdiend met de verhuur en verkoop van installaties, het verzorgen van openingen, acts en vj-performances.

De samenwerking met Paradiso Melkweg Productiehuis heeft kennelijk goed gewerkt. De commissie juicht het toe dat PIPS:lab binnenkort zelf productie, verkoop en acquisitie ter hand kan nemen en zelfstandig kan opereren. Zij verwacht dat het gezelschap met de structurele subsidie in staat is te werken aan verdere spreiding van de projecten ook buiten de Randstad en beveelt aan dat PIPS:lab de vernieuwing van de website tot prioriteit maakt en daarmee niet wacht tot 2011, zoals aangegeven in het beleidsplan.

Conclusie en advies

PIPS:lab vervult een pioniersrol in de podiumkunsten en het gezelschap weet interessante samenwerkingspartners aan zich te binden. De commissie adviseert op grond van de overtuigende en oorspronkelijke plannen PIPS:lab op te nemen in de regeling Vierjarige subsidie Podiumkunstinstanties 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijnspeil 2006)	0
Gevraagd	211.765
Geadviseerd	175.000
Toegekend	183.572

Prompt

Stichting Prompt

Inleiding

De activiteiten van Stichting Prompt betreffen enerzijds de verhalende muziektheaterproducties van The Troupe en anderzijds het Juttersfestival, een jaarlijks muziekfestival in Wijk aan Zee. Daarnaast wil Stichting Prompt werken aan talentontwikkeling en produceren voor derden. Egon Kracht is initiator en artistiek leider van zowel The Troupe als het Juttersfestival.

De voorstellingen 'Mattheus Passion', 'Joe's Garage' en 'De Verleiding van Harry Faust' werden de afgelopen periode door heel Nederland gespeeld. De komende vier jaar wil Egon Kracht drie grote door hem zelf gecomponeerde en uitgevoerde voorstellingen maken. In de plannen wordt een nieuwe productie 'Judas Passie' genoemd en daarnaast staat een kameropera en een cross-overvoorstelling met film, theater en muziek op het programma.

Het jaarlijkse Juttersfestival bracht uiteenlopende theatermakers en musici bij elkaar, van klassieke musici als het Brodsky Kwartet tot dj's. Het festival verstrekke daarnaast een aantal compositieopdrachten. De komende jaren wil het Juttersfestival volgens het beleidsplan uitgroeien tot een muziekfestival met landelijke allure, zonder het unieke en intieme karakter op te geven. Ook is er aandacht voor initiatieven op lokaal en regionaal niveau.

Stichting Prompt wil jonge talenten uit het laatste jaar van het conservatorium de kans bieden mee te draaien in de producties van Egon Kracht.

Het produceren voor derden betreft projecten waarvoor volgens het beleidsplan reeds financiering gevonden is, maar waarvoor geen productieapparaat beschikbaar is. Zo zal Stichting Prompt in 2008 en 2010 een tournee produceren van slagwerker Pierre Courbois. In principe neemt Prompt alleen projecten in productie die aansluiten bij het eigen artistieke beleid.

De organisatie wil voor 2009 een pr-medewerker/office manager engageren en heeft dan drie medewerkers fulltime in dienst: een artistiek leider, een marketingmedewerker en een algemeen medewerker. Voor dit alles vraagt Stichting Prompt € 137.000 aan.

Stichting Prompt heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 subsidie aangevraagd, maar deze is niet toegekend. In de afgelopen jaren werd Stichting Prompt incidenteel ondersteund door het voormalige FAPK en het voormalige FPPM.

Beoordeling

De commissie constateert dat in de aanvraag van Stichting Prompt geprobeerd wordt een aantal activiteiten van musicus Egon Kracht te verenigen. De commissie vindt dat de verschillende aspecten van Stichting Prompt, met name de muziektheaterproducties, het Juttersfestival en het produceren voor derden, weinig verband met elkaar houden en stelt vast dat een heldere samenhangende visie ontbreekt.

De muziektheaterproducties van Stichting Prompt kenden een wisselende ontvangst. Egon Kracht is weliswaar een gerespecteerd bassist en The Troupe bestaat uit vakkundige muzikanten, maar de commissie heeft minder vertrouwen in de composities van Egon Kracht. Zij constateert bovendien dat bij de muziektheaterproducties van Stichting Prompt de naam van de regisseur niet wordt vermeld. 'De Verleiding van Harry Faust' was een concertante rockopera en 'Judas Passie' lijkt, net als 'Joe's Garage', meer een concert te worden dan een muziektheaterproductie.

De subsidieaanvragen die Stichting Prompt in het verleden diverse keren voor het Juttersfestival heeft ingediend bij het voormalige FPPM, zijn telkens zeer kritisch beoordeeld vanwege het gebrek aan een heldere visie op het festival. In het nu voorliggende plan is het Juttersfestival wederom zeer vaag omschreven. Stichting Prompt komt niet veel verder dan

aan te geven dat het festival wil groeien door middel van verbreding van de programmering, uitbreiding van de marketing, betere planning en aansluiting bij soortgelijke festivals. De commissie mist in de totale aanvraag van Stichting Prompt een lijn in het artistieke beleid en een gedegen motivatie voor de plannen ontbreekt.

Conclusie en advies

De gecombineerde activiteiten van Stichting Prompt vertonen onvoldoende onderlinge samenhang om voor honorering in aanmerking te komen. Daarnaast oordeelt de commissie negatief over de artistieke kwaliteit van de verschillende onderdelen. Zij adviseert Stichting Prompt niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijsspeel 2006)	0
Gevraagd	137.000
Geadviseerd	0
Toegekend	0

Rosa Ensemble

Stichting Rosa Ensemble

Deze aanvraag is ter co-advisering voorgelegd aan de commissie muziek.

Inleiding

Het Rosa Ensemble is opgericht in 1997 door Utrechtse conservatoriumstudenten. Het gezelschap richt zich met artistiek leider Daniel Cross op vier pijlers: muziektheater, muziekseries, het laboratorium en cd-opnames. De musici van Rosa komen uit de klassieke muziek, de jazz en de popmuziek, en hebben allen ervaring als componist of musicus in muziektheatrale projecten.

In het beleidsplan omschrijft het Rosa Ensemble zich als een modern ensemble dat eigenzinnige elektro-akoestische muziek en muziektheater maakt. Rosa speelt vooral zelfgeproduceerde muziek. Rosa wil het mogelijk maken om muziek te zien als 'oneindig flexibel basismateriaal waar voorstellingen mee gemaakt worden, meer dan een verzameling composities die enkel vertolkt kunnen worden'. Remixen, arrangeren, hergebruiken, 'loopen', combineren en collagetechnieken zijn veelvoorkomende tools bij Rosa.

Het Rosa Ensemble ziet muziektheater als 'een logische stap vanuit zijn contextuele muziek', waarin nog meer factoren worden bestuurd, zoals drama, dans, tekst, locatie, licht, publiekstelling, decor en kleding. Muziektheater is voor Rosa een verzamelnaam voor multi- of interdisciplinaire podiumprojecten.

Rosa realiseert jaarlijks één muziektheaterproductie, één concertserie en één laboratoriumproject. Het aantal concerten bedraagt ongeveer dertig per jaar en het ensemble streeft naar een gemiddeld aantal van 125 bezoekers per concert en één release van een cd of ander medium per twee jaar. Het Rosa Ensemble heeft plannen met Harry de Wit, Peggy Ollislaegers, Martijn Padding, Nanine Linning en Jan Jaap van de Wal en gaat coproduceren met Opera Spanga ('Falstaff' van Verdi), 't Barre Land en The Lunatics. Bij de personeelsformatie wordt voorzien in de aanstelling van een zakelijk leider voor vier dagen en een pr-medewerker voor twee dagen per week.

Het Rosa Ensemble vraagt € 165.000 op jaarbasis aan. De bijdrage van de provincie Utrecht is begroot op € 15.000 en die van de gemeente Utrecht op € 90.000.

Het Rosa Ensemble ontvangt subsidie in het kader van de Cultuurnota 2005-2008.

Beoordeling

Daniel Cross wordt gezien als een gedreven kunstenaar die als leider van het Rosa Ensemble op overtuigende wijze vormgeeft aan zijn bevoegdheid. Tot nu toe heeft Rosa vooral als muziekgezelschap gefunctioneerd. De commissie ziet deze activiteiten als een interessante aanvulling op het muzikale landschap en zij meent dat het ensemble in de muzikale uitvoering nog wel wat verder zou kunnen gaan waardoor het in overtuigingskracht meer aansluit bij de gewekte verwachtingen. Wanneer het ensemble en zijn muziek echter meer in dienst komen te staan van een muziektheatervoorstelling, zijn er volgens de commissie beslist artistieke groeimogelijkheden. Zo acht zij bijvoorbeeld de in het beleidsplan aangekondigde samenwerking met de jonge componisten Thomas Myrmel en Wilbert Bultink zeer waardevol.

Dat het Rosa Ensemble voor de komende periode grote ambities koestert om zijn muziektheateractiviteiten te intensiveren, beoordeelt de commissie zeer positief. Op dit vlak vindt zij het Rosa Ensemble erg inventief en onderscheidend in het veld. Mede op grond van het tamelijk summiere, maar heldere en gemotiveerde beleidsplan heeft de commissie er vertrouwen in dat de artistieke signatuur van Rosa zal doorklinken in de voorgenomen disciplineoverstijgende coproducties.

Het Rosa Ensemble schroomt niet om ook met publiekstrekkers als Spinvis en Jan Jaap van der Wal in zee te gaan, hetgeen de commissie weet te waarderen. Het gezelschap is qua publieksbereik en optredens goed ingebed in zijn standplaats Utrecht. Wel zou de commissie graag zien dat er ook meer opgetreden wordt buiten de regio. Internationaal gezien begint Rosa zich voorzichtig te profileren. Er zijn enkele concerten in het buitenland gegeven en het is van belang dat het gezelschap de kans krijgt om de internationale contacten en plannen verder te ontwikkelen.

Overigens verbaast het de commissie dat het Rosa Ensemble in zijn beleidsplan geen melding maakt van enige activiteit op het vlak van cultuureducatie. Zeker in een stad als Utrecht is daarvoor veel potentie, en de commissie verwacht dat Rosa zich op dit vlak meer inspanning zal getroosten. Ten slotte wil de commissie opmerken dat Rosa in haar ogen teveel extra subsidie claimt voor het aanstellen van een zakelijk leider voor vier en een pr-medewerker voor twee dagen per week; het gewenste aantal fte staat volgens de commissie niet in verhouding tot de geringe output van het ensemble.

Conclusie en advies

De commissie Muziektheater vindt dat het Rosa Ensemble met zijn interdisciplinaire projecten bijdraagt aan de verscheidenheid en de ontwikkeling van het podiumkunstenlandschap. Rosa is in staat interessante makers en gezelschappen aan zich te binden en de beoogde accentverschuiving van muziek naar muziektheater beoordeelt de commissie zeer positief. Waar educatie nog meer aandacht verdient, overtuigen de plannen van Rosa op het gebied van diversiteit, publieksbereik en internationalisering. Daarom adviseert de commissie het Rosa Ensemble op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012 en het huidige subsidiebedrag te verhogen om zijn kernactiviteiten te versterken.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijsspeil 2006)	47.358
Gevraagd	165.000
Geadviseerd	125.000
Toegekend	131.203

Tafel van Vijf

Stichting Theaterproducties

Via Rudolphi

Inleiding

Tafel van Vijf is een jeugdtheatergezelschap uit Amsterdam dat poëtisch muziektheater maakt met een beeldend karakter. Het gezelschap is geformeerd rond artistiek leider Herman van Baar en combineert tekst met livemuziek en experimenteert met video, literatuur en beeldende kunst. De inhoud sluit aan op het ontwikkelingsstadium van kinderen tussen 4 en 12 jaar.

Volgens het beleidsplan wil Tafel van Vijf kinderen een ervaring laten opdoen die iets wezenlijks teweegbrengt, men wil kinderen bemoedigen en mentaal prikkelen. Tafel van Vijf voorziet elke voorstelling van een educatief traject en ontwikkelt per productie specifieke publieksacties. Het gezelschap maakte tot nu toe drie voorstellingen: 'Wisselwinkels', 'Ik zie, ik hoor, ik voel' en 'Henkelmannetje'.

In de komende periode wil Tafel van Vijf zich ontwikkelen tot een productiekern voor jeugd-muziektheater en jaarlijks een nieuwe voorstelling uitbrengen en een herneming realiseren. Herman van Baar gaat zelf teksten schrijven, regisseren en in de meeste voorstellingen spelen. Het beleidsplan vermeldt een lijst van mensen waarmee men wil samenwerken. Ook organisaties en gezelschappen als M-Lab, Tg. BloodyMary en Sonnevance zijn beoogde partners.

Stichting Theaterproducties Via Rudolphi vraagt voor Tafel van Vijf € 174.568 op jaarbasis. Het beoogde aantal voorstellingen is zestig per jaar voor zo'n 7500 kinderen.

Tafel van Vijf heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 geen subsidie aangevraagd. Het gezelschap is de afgelopen jaren incidenteel ondersteund door het voormalige FAPK.

Beoordeling

Herman van Baar is naar de mening van de commissie een gedreven theatermaker die reeds lange tijd in verschillende verbanden jeugdtheater maakt. Daarbij werkt hij vanuit de kleinschaligheid, met aandacht voor het multidisciplinaire. Volgens de commissie getuigen de tot nu toe door Tafel van Vijf gemaakte jeugdtheaterproducties van kwaliteit. Het gezelschap heeft plannen omschreven voor de komende vier jaar die naar de mening van de commissie goed aansluiten bij de beoogde leeftijdscategorie.

Niettemin mist de commissie in de plannen artistieke en organisatorische houvast, waardoor de meerwaarde ten opzichte van het huidige podiumkunstenlandschap moeilijk is vast te stellen. De voorziene samenwerkingsverbanden met andere makers en afnemers zijn deels nog prematuur en de commissie stelt vast dat het hier om een pril gezelschap gaat, dat zijn bestaansrecht en meerwaarde nog moet aantonen.

Qua bedrijfsvoering plaatst de commissie kanttekeningen. De in de begroting voor 2009 opgevoerde € 95.000 gemeentelijke subsidie is niet bij de Amsterdamse Kunstraad aangevraagd. De commissie acht het onwaarschijnlijk dat de komende vier jaar een bedrag van € 380.000 door middel van andere subsidies of sponsoring kan worden verworven. Zij concludeert dat het cultureel ondernemerschap van Theaterproducties Via Rudolphi in het geval van Tafel van Vijf nog onvoldoende is.

Conclusie en advies

De kwaliteiten van Herman van Baar staan buiten kijf en de commissie is in dat opzicht positief over de aanvraag van Tafel van Vijf. Zij maakt daarbij wel kanttekeningen bij de prilheid van het gezelschap en signaleert dat Tafel van Vijf op het gebied van cultureel ondernemerschap nog verbetering behoeft. Op grond van de kanttekeningen kent de commissie, ondanks een positief oordeel over de kwaliteit, aan deze aanvraag een lage prioriteit toe. Indien het budget van het Fonds hiervoor de ruimte biedt, acht de commissie het wenselijk dat Tafel van Vijf (vertegenwoordigd door Stichting Theaterproducties Via Rudolphi) wordt opgenomen in het kader van de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijsspeel 2006)	0
Gevraagd	174.568
Geadviseerd	0
Toegekend	0

Theatergroep Flint

Stichting Theatergroep Flint

Inleiding

Sinds 2000 leidt Felix Strategier Theatergroep Flint, een ensemble van spelers en muzikanten in wisselende samenstelling. Theatergroep Flint zegt hoge en lage cultuur met elkaar te willen verenigen. Artistiek leider Strategier stelt rond een specifiek thema een literair programma samen van liederen uit de volkscultuur en voegt daar vaak door hemzelf getoonzette gedichten aan toe. Volgens het beleidsplan wil het gezelschap met historisch materiaal het identiteitsbesef van bewoners van een wijk, stad, streek of land versterken. In de voorstellingen van Theatergroep Flint worden de liederen door de wijze van zingen en arrangeren naar eigen zeggen 'opgewaard'.

De zangers in de programma's zijn steeds ook acteurs en Theatergroep Flint wil van de voorstellingen een dramatisch-theatraal geheel maken. Het gezelschap is ervan overtuigd dat de theatrale kant van zijn voorstellingen nog versterkt en verder ontwikkeld kan worden en wil daartoe gaan samenwerken met een dramaturg en andere regisseurs.

Flint wil jaarlijks twee voorstellingen uitbrengen. Er zijn plannen omschreven rondom onder anderen Carlos Drummond de Andrade, Jean-Louis Pisuisse, Herman de Coninck, Jules de Corte en Cornelis Vreeswijk.

Theatergroep Flint vraagt op jaarbasis € 248.966 aan. Gemeente en provincie worden niet als subsidiënt opgevoerd.

Theatergroep Flint heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 subsidie aangevraagd, maar deze is niet toegekend. Het gezelschap is de afgelopen periode incidenteel ondersteund door het voormalige FAPK.

Beoordeling

In de visie van de commissie laten de voorstellingen van Theatergroep Flint zich eerder omschrijven als 'liederen in een theatraal jasje' dan als muziektheater, waarbij de signatuur van Felix Strategier altijd herkenbaar is.

De commissie mist echter in de voorstellingen met name een overtuigende dramaturgie en stelt vast dat enscenering, belichting en kostumering nauwelijks een rol spelen. De in het beleidsplan voorgestelde acties om de voorstellingen theatraal te maken, geven de commissie niet op voorhand het vertrouwen dat daarmee een beter evenwicht tussen muziek en theater bereikt zal worden.

Daarbij constateert de commissie dat in de plannen van Theatergroep Flint een duidelijke visie op de keuze van de te spelen stukken ontbreekt. Op grond hiervan is de commissie van mening dat Theatergroep Flint in kwalitatieve zin te weinig een bijdrage levert aan de ontwikkeling van het genre muziektheater.

Ook acht de commissie het publieksbereik en de landelijke impact van Theatergroep Flint beperkt. Zij vindt bovendien het beleidsplan weinig realistisch omdat de begrote beheerslasten erg hoog zijn. De commissie constateert dat, ondanks de eigen speelplek in de stad, de gemeente Amsterdam geen financiële bijdrage levert aan Theatergroep Flint.

Conclusie en advies

De commissie ziet Theatergroep Flint als een kleinschalig initiatief dat op projectbasis werkt en een geringe landelijke impact heeft. Op grond van de weinig theatrale aard van de voorstellingen en het ontbreken van een overtuigend beleidsplan voor de komende periode, is zij van mening dat Theatergroep Flint in kwalitatieve zin in onvoldoende mate een bijdrage levert aan de ontwikkeling van het genre muziektheater.

De commissie adviseert daarom Theatergroep Flint niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijspeil 2006)	0
Gevraagd	248.966
Geadviseerd	0
Toegekend	0

Visisonor Media Productions

Stichting Visisonor Media Productions

Inleiding

Stichting Visisonor is in 2003 opgericht en heeft als missie het realiseren van voorstellingen, onderzoeksprojecten en installaties met een interdisciplinair karakter, waarbij de muzikale compositie en interpretatie de motor van de activiteiten vormt en nieuwe media als volwaardig element worden toegepast. Artistiek leider is blokfluitist en multimedia-kunstenaar Jorge Isaac. Roderik de Man is als componist bij de instelling betrokken.

In de visie en werkwijze van Stichting Visisonor neemt de fysieke en zintuiglijke kant van muziek een belangrijke plaats in. De aanvrager stelt dat slechts wanneer een elektronisch instrument wordt opgenomen in het ambacht van de uitvoerder, het interactieve instrument een functionele en krachtige manier van expressie kan zijn.

In de afgelopen periode heeft Stichting Visisonor naar eigen zeggen het enorme belang van een collectieve brainstorming omtrent de rol van de musicus binnen een multidisciplinaire omgeving en mogelijk toepassingen van live-elektronica leren inzien. De projecten van Visisonor zijn deels ook in het buitenland gepresenteerd.

In de periode 2009-2012 wil Visisonor met uiteenlopende kunstenaars samenwerken, zoals beeldend kunstenaar/componist Arnoud Noordegraaf en choreograaf Jack Gallagher, en componisten als Chiel Meijering, Paul Leenhouts, Anke Brouwer en Jos Zwaanenburg.

Rondom de voorstellingen organiseert Stichting Visisonor workshops en masterclasses bij conservatoria, hogescholen en universiteiten in binnen- en buitenland. Er zijn uitnodigingen vanuit Duitsland, Polen, Vlaanderen, Verenigde Staten, Turkije, Rusland, en Venezuela, zo vermeldt het beleidsplan.

Stichting Visisonor heeft in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 geen subsidie aangevraagd. De afgelopen vier jaar heeft Visisonor met steun van het voormalige FAPK diverse projecten gerealiseerd.

Beoordeling

De commissie heeft respect voor de kwaliteiten van Jorge Isaac als blokfluitist en podiumkunstenaar. Over zijn activiteiten bij Stichting Visisonor is zij echter negatief in haar oordeel. De commissie vindt deze te zeer naar binnen gekeerd. Het betreft hier naar de mening van de commissie een initiatief dat zich vooral richt op onderzoek en zij mist in het beleidsplan van de instelling zowel een visie op de eigen positie in het totale podiumkunstenlandschap als het besef van de verantwoordelijkheid voor een goede communicatie met het publiek. Zo is de naamsbekendheid van Stichting Visisonor klein en het aantal speelbeurten beperkt. Bovendien zijn de kunstenaars waarmee Stichting Visisonor wil samenwerken niet dermate spraakmakend dat zij de projecten van Visisonor naar een hoger artistiek niveau zullen tillen. De plannen maken op de commissie een gedateerde indruk. Een jonge garde aan de conservatoria gaat intussen in dit metier voortvarend te werk.

Ten overvloede lijken de internationale activiteiten van Stichting Visisonor eerder vraaggestuurd dan dat er sprake is van een actief en doordacht internationaal beleid.

De commissie komt op grond van het bovenstaande tot de slotsom dat Stichting Visisonor niet in aanmerking komt voor structurele honorering.

Conclusie en advies

De commissie vindt het artistieke belang van Stichting Visisonor te matig en mist in het beleidsplan een visie op de positie van de instelling in het totale veld van de podiumkunsten. Daarnaast betreffen de activiteiten eerder onderzoek dan podiumkunst. Daarom adviseert de commissie Stichting Visisonor niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijnspeel 2006)	0
Gevraagd	58.000
Geadviseerd	0
Toegekend	0

Vrije Val

Stichting Vrije Val

Inleiding

Vrije Val werd in 1986 opgericht en stelt zich ten doel om elk jaar een nieuwe muziektheaterproductie met Frank Groothof als middelpunt uit te brengen. Het repertoire kan een bewerking van een klassieke opera zijn, maar ook van een verhaal uit de wereldliteratuur. Frank Groothof wil vooral kinderen nieuwsgierig naar en enthousiast voor muziek maken en gebruikt daarvoor verschillende muziekstijlen als klassiek, jazz, wereld- en popmuziek. De omgang met de muziek is vrijmoedig, er wordt naar hartelust geknipt en geplakt, met als doel de aandacht van zijn publiek vast te houden. In de afgelopen jaren laat Groothof naast opera ook andere muziekgenres horen in zijn voorstellingen. Vertrekpunt voor bijna elke voorstelling vormt de muziek, waarbij een passend verhaal gezocht wordt, aldus het beleidsplan. Frank Groothof denkt dat zijn jeugdige publiek via theater een ander venster op de maatschappij kan krijgen en hoopt zo een tegenwicht te bieden aan de heersende passieve beeld- en muziekcultuur. Het gaat hem om de kracht van zowel muziek als verhaal. In al zijn werk spelen die twee elementen een rol, waarbij ze elkaar aanvullen en versterken: de muziek laat het verhaal ook via de emoties binnenkomen en het verhaal verleidt kinderen om zich open te stellen voor onbekende en ongewone klanken.

Frank Groothof maakt de muziekkeuze, bewerkt de tekst en is de belangrijkste regisseur van de voorstelling waarin hij zelf de hoofdrol speelt. Daarnaast werkt Vrije Val met vaste mensen voor het schrijven van de liedteksten en de vormgeving. Professionele muzikanten die thuis zijn in een specifieke muzieksoort worden gevraagd een rol te spelen en te zorgen voor de arrangementen.

In samenwerking met de Volkskrant is er een cd-box met operabewerkingen uitgebracht en sinds 2006 verschijnen er bij uitgeverij Nieuw Amsterdam jaarlijks twee rijk geïllustreerde prentenboeken met het verhaal van de betreffende voorstelling, voorzien van een cd.

Voor 2009-2012 staan onder andere een voorstelling over Vincent van Gogh met kamerorkest Camerata Amsterdam, een Frankensteinverhaal met klezmermuziek en een bewerking van 'Kees de jongen' van Theo Thijssen op het programma.

De voorstellingen worden ongeveer 70 keer door heel Nederland gespeeld voor 29.000 bezoekers. Vrije Val vraagt € 326.362 op jaarbasis aan. Er is in de begroting geen sprake van gemeentelijke of provinciale subsidie en van een bescheiden bedrag aan overige subsidies.

Vrije Val ontvangt structurele subsidie in het kader van de Cultuurnota 2005-2008. De instelling heeft een aanvraag ingediend bij het Ministerie van OCW als jeugdgezelschap in de basisinfrastructuur 2009-2012. De Raad voor Cultuur heeft geadviseerd Vrije Val niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012, maar het subsidieverzoek in aanmerking te laten komen voor behandeling door het NFPK+. Het NFPK+ heeft daarop besloten de aanvraag te behandelen in het kader van de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012. Vrije Val is in de gelegenheid gesteld een schriftelijke aanvulling op de oorspronkelijke aanvraag in te dienen met het oog op de regeling en de beleidsuitgangspunten van het NFPK+. Het gezelschap heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

Beoordeling

Frank Groothof is een bijzondere vakman en zijn voorstellingen hebben kwaliteit. De commissie vindt de manier waarop hij met Vrije Val opera en jeugd bij elkaar heeft gebracht uniek. Op geheel eigen wijze maakt hij niet alleen kinderen maar ook volwassenen en bovendien de theaters waar hij optreedt enthousiast. Zijn manier van werken heeft iets aantekelijks. De thema's van de voorstellingen sluiten vaak aan bij deze tijd en getuigen van maatschappelijke betrokkenheid.

Tegelijkertijd constateert de commissie dat de voorstellingen al jaren tot stand komen volgens een beproefde formule en aangezien het gezelschap weinig of geen invloeden van buitenaf bij de totstandkoming van de plannen betreft, kan een beeld van voorspelbaarheid ontstaan. In die zin toont volgens de commissie het werk van Frank Groothof in zichzelf weinig ontwikkeling.

Daarnaast mist de commissie een reflectie op de toekomstige positie van Vrije Val binnen het podiumkunstenbestel. Zij signaleert namelijk een neergaande lijn waarin de voorstellingen van Vrije Val niet meer altijd op voorhand zijn uitverkocht en leest in het beleidsplan niet hoe men hierop gaat inspelen. In het huidige landschap opereren inmiddels diverse andere jeugdmuziektheatergezelschappen, hetgeen Vrije Val minder uniek maakt dan voorheen.

De commissie vindt het positief dat het gezelschap verspreid over het land optreedt en de marketinginitiatieven met de Volkskrant en uitgeverij Nieuw Amsterdam zijn lovenswaardig. Overigens heeft Vrije Val het loffelijk streven om voor lage toegangsprijzen op te treden, maar de commissie vindt dat het gezelschap op het gebied van cultureel ondernemerschap meer marktconform zou kunnen gaan denken.

Conclusie en advies

De kwaliteiten van Frank Groothof staan buiten kijf en de commissie is in dat opzicht positief over de aanvraag van Vrije Val. Zij maakt daarbij wel kanttekeningen bij de voorspelbaarheid van het aanbod. Bovendien is Frank Groothof door de komst van andere jeugdmuziektheatergezelschappen minder uniek dan voorheen. De commissie signaleert daarnaast dat Vrije Val op het gebied van publieksbereik en cultureel ondernemerschap verbetering behoeft. Op grond van de vele kanttekeningen kent de commissie, ondanks een positief oordeel over de kwaliteit, aan deze aanvraag een lage prioriteit toe. Indien het budget van het Fonds hiervoor de ruimte biedt, acht de commissie het wenselijk dat Vrije Val wordt opgenomen in het kader van de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijsspeil 2006)	262.185
Gevraagd	326.362
Geadviseerd	0
Toegekend	0

Xynix Opera

Stichting Xynix

Inleiding

Xynix Opera, opgericht in 1994 door Joke Hoolboom en Niek Idelenburg, maakt opera voor jeugd en jongeren. Hiertoe geeft het gezelschap opdrachten tot het schrijven en componeren van nieuwe opera's of worden bewerkingen van bestaande opera's gemaakt. Xynix geeft zowel familievoorstellingen in de theaters als schoolvoorstellingen en laat hiermee kinderen en jongeren door het hele land kennismaken met opera.

Met de recente vestiging op een eigen locatie in Amersfoort betreft Xynix het eerste Jeugdoperahuis van Nederland. Naast een landelijke functie krijgt Xynix naar eigen zeggen nu ook een sterk regionale functie. Het gezelschap wil naast het geven van voorstellingen op deze locatie ook nieuw talent opleiden, ondersteunen en begeleiden en de opgebouwde expertise delen met nieuwe makers. Xynix verwacht één productie per jaar uit deze kweekvijver.

Om de kwaliteit van het landelijk aanbod van jeugdopera te waarborgen, wil Xynix ook blijven reizen. Voor de periode 2009-2012 wordt het aantal voorstellingen uitgebreid naar 100 per jaar, waarvan 30 in Amersfoort. Naast speciale schoolvoorstellingen wil Xynix zich meer toeleggen op groot gemonteerde voorstellingen op bijzondere locaties. Xynix wil werk van Shakespeare voor opera bewerken en diverse libretto's laten schrijven geïnspireerd door de Griekse mythen en sagen en door de eigentijdse jeugdliteratuur. Vier componisten krijgen de komende periode een compositieopdracht en er zal worden samengewerkt met Vrede van Utrecht, Europa Cantat, De Volharding, het Nederlands Blazers Ensemble en Yo! Opera. Voor een grotere Europese uitstraling van zowel het gezelschap als het Jeugdoperahuis investeert Xynix in contacten met collega's in het buitenland en zoekt het partners om jeugdopera binnen Europa te kunnen uitwisselen. Er is interesse voor een mogelijke reprise van de voorstelling 'Styx' bij English National Opera en bij een festival in Essen. Xynix vraagt voor de komende periode € 700.000 aan.

Xynix Opera ontvangt subsidie in het kader van de Cultuurnota 2005-2008. Xynix Opera heeft een aanvraag ingediend bij het Ministerie van OCW als jeugdgezelschap in de basisinfrastructuur 2009-2012. De Raad voor Cultuur heeft geadviseerd Xynix Opera niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012, maar het subsidieverzoek in aanmerking te laten komen voor behandeling door het NFPK+. Het NFPK+ heeft daarop besloten de aanvraag te behandelen in het kader van de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012. Xynix Opera is in de gelegenheid gesteld een schriftelijk aanvulling op de oorspronkelijke aanvraag in te dienen met het oog op de regeling en de beleidsuitgangspunten van het NFPK+. Het gezelschap heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en de commissie heeft in haar advies rekening gehouden met de inhoud van de aanvulling.

Beoordeling

Xynix Opera heeft in de loop der jaren een goede reputatie opgebouwd met voorstellingen in de theaters, op scholen en op locatie. Het gezelschap is professioneel gegroeid en maakt naar de mening van de commissie echt opera voor de jeugd.

Artistiek gezien acht de commissie de voorstellingen van Xynix Opera van goed niveau, maar qua zeggingskracht kan het in de verbeelding scherper en gewaagder. De commissie beveelt aan dat ook andere regisseurs bij Xynix Opera een kans krijgen.

Sinds de huidige cultuurnotaperiode zijn meerdere componisten actief met het positieve effect van een muzikaal meer divers aanbod. Wel zou Xynix in de keuze van componisten nog uitdagender kunnen opereren. De commissie mist de aansluiting bij de conservatoria en een vertaalslag naar muziek van nu.

Met zijn jarenlange ervaring vervult Xynix Opera op het gebied van cultuureducatie een belangrijke taak. Het gezelschap voert een zeer goed marketingbeleid en heeft met radiospotjes en herkenbaar publiciteitsmateriaal verdere naamsbekendheid opgebouwd. Bij de voorstellingen van Xynix Opera mag gesproken worden van een zeer goed publieksbereik.

Xynix Opera heeft een mooi landelijk bereik en levert een duidelijke bijdrage aan de spreiding van het genre jeugdopera in Nederland. Hoewel een echt internationaal beleid nog ontbreekt, juicht de commissie het toe dat Xynix Opera ook internationaal zijn vleugels begint uit te slaan.

Overigens ziet de commissie met de vestiging op een vaste locatie in Amersfoort nieuwe mogelijkheden voor Xynix om zich verder te ontwikkelen en te wortelen in een stedelijk klimaat. Culturele diversiteit zou dan in de vorm van bijvoorbeeld wereldmuziek in de opera's van Xynix een plaats kunnen krijgen.

Binnen het Jeugdoperahuis krijgt Xynix de mogelijkheid zijn expertise over te dragen. Voor jonge operamakers is dat naar de mening van de commissie een waardevolle ontwikkeling. Xynix komt volgens de commissie in aanmerking voor structurele subsidie. Ten aanzien van het gevraagde bedrag adviseert de commissie geen verhoging toe te passen ten opzichte van de huidige cultuurnotaperiode.

Conclusie en advies

Op grond van de bijzondere artistieke kwaliteit en reputatie, de uitstekende marketing, de spreiding en de solide bedrijfsvoering, adviseert de commissie Xynix Opera op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstanties 2009-2012. Het geadviseerde subsidiebedrag is gelijk aan het huidige niveau.

Financieel overzicht (subsidiebedragen per jaar in euro's)

Huidige cultuurnotasubsidie (prijsspeil 2006)	504.582
Gevraagd	700.000
Geadviseerd	510.000
Toegekend	535.021

